

NESTNIK

Letnik IXX.

Celovec, petek, 24. april 1964

Štev. 17 (1143)

Minister dr. Kreisky:

Potrebna so pogajanja o južnotirolskem vprašanju

Na socialističnem zborovanju v Innsbrucku je zunanji minister dr. Kreisky govoril tudi o vprašanju južne Tirolske ter poudaril zadovoljstvo, da je prišlo v Italiji v zadnjem času tozadevno do bistvenih sprememb. Zdaj ne smemo zgubljeni časa — je dejal — če nečemo, da bi ekstremisti na obeh straneh spet prišli do besede. Zdaj je trenutek, da javnosti obeh dežel ustrezno demonstriramo pomen miroljubnih in stvarnih pogajanj. To hočemo mi, to hočejo odgovorni predstavniki južnih Tirolcev in to, upam, hočejo tudi naši italijanski partnerji.

Minister Kreisky je napovedal, da bo zato italijanskemu zunanjemu ministru Saragatu predlagal glede južnotirolskega vprašanja nov sestanek, «ki pa bi moral biti čimprej».

Nov korak na poti k razorožitvi

Napoved o zmanjšanju proizvodnje jedrskih surovin

V prizadevanjih za doseg sporazuma o razorožitvi je po lanskoletnem moskovskem sporazumu o delni prepovedi jedrskih poskusov nedvomno najvažnejši korak na poti k razorožitvi sedanji sklep Amerike in Sovjetske zveze, da bosta bistveno zmanjšali proizvodnjo jedrskih surovin, namenjenih gradnji atomskega orožja. Tozadevno odločitev sta sporočila ameriški predsednik Johnson in predsednik sovjetske vlade Hruščov, takoj nato pa je tudi predsednik britanske vlade Home izjavil, da se Velika Britanija pridružuje ameriško-sovjetskemu sklepu in bo prav tako zmanjšala proizvodnjo jedrskih surovin v vojaške namene.

Podrobnosti o izvajanju tega sklepa niso bile objavljene, pač pa je bilo izraženo prepričanje, da bo najnovejši korak prispeval k zmanjšanju napetosti med Zahodom in Vzhodom, hkrati pa tudi k zmanjšanju nevarnosti atomske vojne. Predsednik sovjetske vlade je ob tej priložnosti še povedal, da bo Sovjetska zveza atomsko energijo v povečani meri izkoriščala v miroljubne namene, tako za atomske elektrarne, za industrijo, medicino in kmetijstvo ter za spreminjanje morske vode v pitno vodo.

Odločitev treh atomskih sil je naletela v mednarodni javnosti na ugoden odmev, samo v Franciji so — kakor že lani ob sporazumu o delni prepovedi jedrskih poskusov — zastopali mnenje, da so taki sklepi brez praktičnega pomena in se zato Francija ne namerava pridružiti sedanjemu koraku Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije.

Ob tednu gozda:

Gozd in voda

temelja zdravega žitja in bitja

Vsako pomlad je zadnja leta en teden posvečen razmišljanju o pomenu gozda in skrbi za gozd. Letos je temu namenu posvečen teden med 20. in 26. aprilom. Geslo, na katero se združujejo v tem tednu vse prireditve, ki so namenjene gozdu, se glasi »Gozd in voda — temelja žitja in bitja«.

To geslo ima v današnjem tehniziranem in kemiziranem svetu vse večji pomen, kot ga je imelo pred 20 ali 30 leti. Razvoj znanosti v kemiji in praktično uveljavljanje te znanosti v veliki in številčno rastoči industriji ne prinašata današnjemu svetu le koristi, ki jih naši predniki še poznali niso, temu razvoju in temu uveljavljanju kemije sledi tudi cela vrsta nevarnosti in škodljivih procesov za življenje, rast in razvoj. Če pričanja sodobna tehnika in njen tempo človeštvu že resno grozijo, potem lahko tudi rečemo, da kemični procesi v tovarnah in rafinerijah ter na cestnih mestih, kjer se vsako sekundo križajo avtomobili, čedalje bolj ogrožajo zrak, ki ga dihamo in vodo, ki jo pijemo mi in živali in ki je temelj razvoja rastlinstva.

Tako postaja vloga gozda v življenju na svetu čedalje pomembnejša. Poleg zaloga lesa je gozd čedalje bolj potreben kraj miru in počitka, čedalje potrebnejši filter za čiščenje zraka ter najboljši in najcenejši regulator v gospodarstvu z vodo. Vsi vrelci dobre pitne vode izvirajo v gozdu in kjer ni gozda, tam vsahne tudi voda podtalnica in z njenim vsirom zamre tudi vse življenje.

Svoji veliki in vedno večji vlogi v žitju in bitju na svetu bo gozd kos le takerat, če ga ne bomo krčili, marveč ga varovali in gojili ter ga širili povsod tam, kjer ga manjka in kjer je priroda v nevarnosti.

Svetovna razstava v New Yorku

Ameriški predsednik Johnson je v sredo uradno odprl svetovno razstavo v New Yorku, največjo tako prireditev, kar jih je bilo doslej sploh prirejenih. Otvoritvena slavnost je bila pred 40 metrov visokim globusom »Unisphere«, znamenjem razstave, ki je prirejena pod geslom »Mir potom sporazumevanja«. O miru je govoril tudi predsednik Johnson ter dejal, da mir ni le mogoče, marveč se tudi bliža. Pač pa mora človeštvo vse svoje sposobnosti, o katerih govori tudi sedanja razstava, postaviti v službo miru, kajti sicer se bodo dosežki sedanosti zgubili pod ruševinami bodočnosti.

Na razstavi prikazujejo svoje najnovejše dosežke številne države iz vseh delov sveta. Udeležena je tudi Avstrija, katere paviljon se od ostalih razlikuje zlasti po svoji preprosti ureditvi in prav zaradi tega vzbuja veliko pozornost. Pričakujejo, da bo razstava, ki bo trajala letos do oktobra in prihodnje leto prav tako od aprila do oktobra, obiskalo kakih 70 milijonov ljudi, medtem ko so na zadnji svetovni razstavi v Bruslju našli le nekaj nad 42 milijonov obiskovalcev. Toda v Ameriki so vajeni rekordov.

Mile kazni za nacistične zločince

V Braunschweigu se je končal proces proti skupini nacističnih vojniških zločincev, ki so bili obtoženi, da so avgusta leta 1941 sodelovali pri množičnem pobijanju Židov na področju Minska. Na procesu, ki je trajal dva meseca, so zaslišali nad sto prič, ki so navajale konkretne podrobnosti o zločinskih dejavnostih posameznih obtožencev.

Cepprav je bila obtožencem dokazana krivda na več kot 5000 umorih, je sodišče izreklo zelo mile kazni. Bivša oficirja nacističnih konjeniških oddelkov Franz Magill in Kurt Wegener sta bila obsojena vsak na pet let prisilnega dela, druga dva oficirja, Walter Dunsch in Walter Zenntwich, pa na štiri in pol leta, medtem ko je bil peti obtoženec, Walter Bornscheuer, sploh oproščen.

Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev:

S trpljenjem in žrtvami smo si priborili pravico

do popolne enakopravnosti na vseh področjih našega narodnega življenja

Kakor vsako leto so se zastopniki slovenskih izseljeniških družin tudi letos zbrali na občnem zboru svoje zveze, da se skupno spomnijo prestanega trpljenja in žrtev, ki smo jih morali koroški Slovenci doprinesiti v boju proti fašizmu; da napravijo obračun o dosedanjih prizadevanjih za popravilo škode, ki so jo utrpeli vsled preganjanja in ki je bila povzročena našemu ljudstvu s fizičnim nasiljem ter raznorodovalno politiko, ter da ponovno izpričajo svojo izseljeniško zavest, ki jih je družila v izseljeništvu in ki je tudi danes jamstvo, da bomo koroški Slovenci ostali zvesti idealom, za katere smo bili v letih nasilja pripravljeni doprinesiti največje žrtve.

Občnega zbora zadnje nedelje se je udeležilo lepo število bivših izseljencev, med njimi razveseljivo mnogo mladine, kar je najboljši dokaz, da je ostala v našem ljudstvu živa zavest, da moramo čuvati in posredovati dalje zvestobo do domače zemlje ter ljubezen do materinega jezika in lastnega ljudstva.

Uvodoma so se udeleženci občnega zbora spomnili svojih umrlih sotrpinov ter vseh žrtev nacističnega nasilja. O teh žrtvah in o škodi, ki smo jo utrpeli koroški Slovenci, je bilo govora v poročilu in v diskusiji. »Neizmerno je bilo gorje, ki ga je moralo prenesti naše ljudstvo, in ogromne so bile žrtve, ki smo jih doprinesli koroški Slovenci. Škode, ki nam je bila s tem povzročena, sploh ni mogoče v celoti izračunati. Predvsem pa nam ne gre samo za popravilo tiste škode, ki jo je mogoče poravnati z denarjem, marveč razumemo pod popravilo škode zlasti nujnost, da se končno preneha zapostavljanje naših ljudi in naših krajev, da se nam končno prizna vsestraska in popolna enakopravnost — enakopravnost na šolskem in kulturnem področju, enakopravnost v gospodarskem in družbenem življenju ter enakopravnost našega jezika v uradih in v javnosti. Pravico do take enakopravnosti smo si priborili z našim trpljenjem in izseljeništvu, zanjo je naše ljudstvo doprineslo ogromno žrtev in danes nihče nima pravice, da bi nam odrekal upravičenost naše zahteve po enakopravnem življenju. Še najmanj pa imajo tako pravico tisti, ki so nekdanj aktivno pomagali uresničevati zločinske načrte nacizma, danes pa skušajo te zločine omalovaževati ali celo zanikati.«

Na občnem zboru je bilo ugotovljeno, da danes gotovi krogi irdijo, da so dobili slovenski izseljenci že preveč odškodnine, da morajo biti pravzaprav hvaležni, ker so bili izselejni, da se jih je vrnilo preveč iz taborišč itd. »Pri tem pa se moramo zavedati, da so to v glavnem še isti ljudje, ki so že enkrat sistematično pripravljali načrte in s podobnim hujškanjem ustvarjali vzdušje za fizično iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem, isti krogi, ki nosijo glavno krivdo za vse tisto, kar je koroške Slovence stalo ogromne žrtve. Toda zločinsko delo teh ljudi se nadaljuje še danes, nadaljuje se hujškanje proti našemu ljudstvu in proti našim pravicam, ki smo si jih priborili z zvrhano mero krivic in trpljenja. Danes kričijo po ugotavljanju manjšine, kakor da ne bi bila že nacistična doba dovolj jasno pokazala, kje živimo koroški

Slovenci. Danes skušajo celo dokazovati, da Slovenci sploh nimamo domovinske pravice na Koroškem. »Ravno zaradi tega pa v zvezi s popravilo škode posebno odločno in dosledno poudarjamo zahtevo, da je treba na Koroškem ustvariti pogoje, v katerih se kaj takega, kar smo doživeli tistega dne v aprilu, nikdar več ne bi moglo zgoditi. Pod takimi pogoji razumemo, da se nam mora priznati popolna enakopravnost, katere bo popravila vse krivice, ki so se nam dogajale; hkrati pa mora biti v deželi uresničeno res mirno in prijateljsko sožitje obeh narodov, da bosta brez hujškanja in zapostavljanja živela enakopravna v skupni domovini.«

Življenjska raven delovnih ljudi

je odločilnega pomena za še hitrejši napredek

V Beogradu je te dni zasedal V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, na katerem se je zbralo 1300 delegatov iz vseh predelov države ter nad 50 delegacij sindikalnih in delavskih gibanj iz mnogih dežel sveta. Navzoči pa so bili najvišji jugoslovanski voditelji na čelu s predsednikom republike Titom, ki je imel ob začetku kongresa govor, v katerem je poudaril, da bo imel ta kongres velik pomen za nadaljnji razvoj Jugoslavije.

Sindikalne organizacije — je med drugim dejal predsednik Tito — so imele veliko vlogo in so pripomogle k uspehom proizvajalcev, delavskih razreda Jugoslavije, in k uspehom, ki so jih dosegli zahvaljujoč se samoupravljanju, v katerem je bil narejen ogromen korak naprej, vendar pa še vedno obstajajo gotove pomanjkljivosti. V tej zvezi je govoril o investicijski politiki, kajti »produktivnost in rezultati dela v podjetju niso odvisni samo od delavskih rok, marveč tudi od tehnike, od strojev. Lahko je doseči visoko produktivnost dela v najsodobnejši opremljeni industriji. Zato je napačno primerjati našo industrijo z industrijo na zahodu in reči, da je produktivnost tam večja. To sicer drži, toda tam so tudi stroji sodobnejši. Mi moramo torej to popraviti.«

Obširno je govoril predsednik Tito tudi o vprašanju življenjske ravni delovnih ljudi in med drugim poudaril: Ko pogledamo sedanjo Jugoslavijo, lahko rečemo, da ni več takšna, kakršna je bila prej. Njena podoba je čisto drugačna, njeno lice docela drugačno. Tudi

Posebno obširno je bilo na občnem zboru govora o skrbi za mladi naraščaj ter je bila poudarjena potreba, da ostanemo zvesti idealom, za katere so izseljenci trpeli v izseljeništvu in za katere je naše ljudstvo doprineslo dragocene žrtve. »Vcepimo te ideale zvestobe do domače zemlje ter ljubezni do materinega jezika in lastnega naroda predvsem v srca naše mladine, od katere je odvisna naša bodočnost. Nočemo biti šovinisti in tudi mladine ne nameravamo zastrupljati z narodno nestrpnostjo. Toda jezik je vsakemu najdragocnejša svetinja, zvestoba narodu je slehernemu človeku prva zapoved; kdor se odreče materini govornici in se izneveri lastnemu narodu, tisti zapravi največji zaklad in je oropan tistega, kar daje posamezniku šele pravico, da postane polnovreden član človeške družbe. Zavedajmo se dolžnosti, ki nam jo nalaga zgodovina naroda, iz katerega izhajamo, zavedajmo se veličine našega trpljenja in dragocenosti naših žrtev; predvsem pa se zavedajmo odgovornosti, ki jo imamo napram mladini, kajti od tega je odvisno, kakšna bo bodočnost našega ljudstva!«

standard je v njej neprimerno boljši. Toda v svojem razvoju smo prišli do točke, ko ne smemo biti zadovoljni s tistim, kar smo doslej dosegli, kajti naši delovni ljudje čutijo, da imajo pravico do še boljšega standarda, kakor ga imajo zdaj. Zdaj ima v naši deželi dokaj dober standard neveliko število visokokvalificiranih ljudi, vtem ko širši sloj naših delavcev, proizvajalcev, ni dovolj nagrajen. Ne bi hoteli reči, da so tudi naši strokovnjaki dovolj razrajeni, ker so v drugih deželah plačani mnogo bolje. Če pa primerjamo razpon med njihovimi zaslužki in zaslužki drugih delovnih ljudi, vidimo, da je prevelik. Tega razpona zdaj ne smemo zmanjšati tako, da bi enim zmanjšali prejemke, drugim pa jih povečali, marveč moramo izkoristiti vse rezerve, kar jih imamo. Boljši življenjski pogoji in boljši standard bodo omogočili tudi močnejši razvoj našega gospodarstva in to mora biti naš cilj.

Glavni referat na kongresu je imel predsednik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović, ki je obširno govoril o nalogah sindikatov v boju za zboljšanje življenjskega standarda in zgraditev socialističnih družbenih odnosov. Referatu in poročilu posameznih odborov je sledila živahna razprava, ob koncu pa je kongres sprejel vrsto resolucij ter izvolil novo vodstvo Zveze sindikatov Jugoslavije. Prav tako pa so prebrali tudi vrsto pozdravnih pism, ki so jih kongresu poslale številne sindikalne in delavske organizacije raznih držav.

Podržavljena industrija

pereč avstrijski problem

(Nadaljevanje)

Na avstrijsko podržavljeno industrijo sicer odpade več kot 90% avstrijske proizvodnje premoga in železove rude ter surovega železa in jekla, nadalje zemškega plina in nafte ter okoli 70% proizvodnje aluminija, toda ti produkti zahtevajo še predelave, preden gredo lahko na trg. Ta predelava pa je v rokah avstrijskih kapitalnih družb, avstrijskega privatnega kapitala in inozemskega kapitala. Poleg tega je treba še upoštevati mednarodno konkurenco, ki avstrijsko podržavljeno industrijo sili k racionalizaciji proizvodnje, k iskanju tržišč in možnosti sodelovanja z drugimi industrijami, se pravi k novim investicijam. Tu pa ima avstrijska državna industrija velike težave. V zunanji trgovini in v finančni politiki namreč odloča ljudska stranka. Njej je podržavljena industrija trn v peti. Zato je dokaj razumljivo, da zapostavlja njene koristi, kjer le more. Socialistom spričo tega ne preostane drugega, kot da sami iščejo po svetu partnerja za sodelovanje z avstrijsko podržavljeno industrijo, zakar se zadnje čase temeljito trudijo. Pittermannovi obiski v Južni Ameriki, v Jugoslaviji, na Poljskem, v Veliki Britaniji in v Romuniji ter obiske Kreskega v Indiji in Združeni arabski republiki so vrsteči se primeri tega prizadevanja.

Ko se je novembra 1963 pričela v odboru za reorganizacijo podržavljene industrije razprava, so socialisti postavili tri bistvena načela:

- nobene reprivatizacije in nobene soudeležbe privatnega kapitala v podržavljeni industriji,
- ustanovitev proizvodnih skupnosti podržavljene industrije iz obratov s podobno proizvodnjo,
- ustanovitev družbe za financiranje, ki naj v Avstriji poskrbi kapital za financiranje podržavljene industrije.

Tem načelom nasproti je ljudska stranka sredi decembra formulirala svoje zahteve takole:

- nobenih koncernov na podlagi sedanje politične uprave, marveč prenos lastništva podržavljene industrije na kolegij poverjenikov, ki naj bo istočasno skupščina celotne podržavljene industrije in njenih družb,
- delniškopravna odgovornost za vse organe družb, pri čemer mora biti trgovsko načelo edina osnova dela,
- polna enakost podržavljenih podjetij s podjetji privatnega gospodarstva, predvsem v izbiri finančnih sredstev vključno oblik financiranja.

Socialisti so te zahteve takoj odklonili, vsled česar bi skoraj prišlo do razhoda odbora, preden je sploh pričel delati. »Izhod« je našel predsednik parlamenta, Maletta, ki je predlagal, naj bi v začetku odbora govoril le o »nadobratni koordinaciji« podržavljene industrije, predlogi obeh strank pa naj veljajo za sekundarne.

Na tej bazi je pričel odbor z delom in sklenil, da bo ustanovil pet delovnih krožkov, ki se naj bavijo z vprašanji reorganizacije podržavljene industrije. Ustanovljeni so bili krožki za železo in jeklo, za premog, za svetle kovine, za strojno industrijo in za nafto. Naloga teh krožkov je, da izdelajo proizvodne načrte, načrte za investicije in načrte za izgradnjo trgovske mreže.

Poteke razgovorov v teh krožkih je pokazal, da bi bilo treba poleg obstoječih ustanoviti še krožke za elektroindustrijo ter za industrijo kemije in olj, kar se je pozneje tudi zgodilo.

Razgovori v vseh teh krožkih so v zadnjem času zaradi odstopa Gorbachove vlade ostali takorekč na mrtvem tiru. Sedaj se spet nadaljujejo. Vsekakor pa so ti razgovori že doslej pokazali, da se vladni stranki in svojih gledalcih nista mogli zblizati. Sicer sta se sporazumeli v nekaterih stranskih vprašanjih, vendar v bistvenem vprašanju, to je v vprašanju rešitve podržavljene industrije iz finančne stiske, v kateri se nabaja, nista mogli priti niti za korak naprej.

Vzroka za tako oddaljena stališča, kakor sta jih načelno formulirali lani novembra in decembra, ležijo v tem, da gledajo socialisti podržavljeno industrijo kot stvar, ki je last avstrijske države in ljudstva, medtem ko gleda ljudska stranka v njej podjetja, ki so bila podržavljena le za to, da bi bila obvarovana pred prevzemom s strani zasebnih sil in iz spoznanja, da jih more po vojni vihrati le država spraviti na noge. Sedaj, ko nič ni več zasedbenih sil in ko je podržavljena industrija tudi gospodarsko iz največjih težav, bi jo ljudska stranka spet rada spravila nazaj v privatne roke. Njeno stališče, ki ga je povedala lani decembra in njen odnos do vprašanj reorganizacije, ni nič drugega, kot pa nadaljevanje poizkusa reprivatizacije, ki jo je 1956 pričela s krilatico »ljudskih akcij« v podržavljeni industriji. Prav zaradi tega pa

V zahodnoevropskem gospodarstvu

se pojavljajo inflacijske nevarnosti

Evropska komisija OZN je pred nedavnim objavila poročilo o gospodarskem razvoju v letu 1963, v katerem ugotavlja, da je industrija v Zahodni Evropi sicer še v polnem razmahu, toda hkrati se pojavljajo v nekaterih zahodnoevropskih državah tudi inflacijske težnje. Celotno je industrija v Zahodni Evropi ohranila približno isti razvojni ritem kakor v letu 1962, napredovala je namreč povprečno za 3,5 odstotka. Mnogo hitreje pa

se dviga potrošnja in s tem v zvezi tudi hitreje narašča uvoz, kar ima za posledico, da se je primanjkljaj v zunanji trgovini povečal že na 1700 milijonov dolarjev.

Po mnenju komisije OZN za Evropo zaslužita poseben poudarek dva činitelja, ki povzročata inflacijske težnje: na eni strani je to naraščanje plač, na drugi pa stalno dviganje cen, torej dva momenta, ki sta tesno med seboj povezana. Ta razvoj je v Angliji, na Nizozemskem in v Belgiji, še prav posebno pa v Italiji in Franciji povzročil že velike skrbi. Vendar pa komisija krivde ne skuša zvaliti na delavce oziroma na sindikate kot njihove zastopnike, marveč vidi rešitev v nujnosti znižanja cen potrošnega blaga, hkrati pa naj bi se delodajalci zadovoljili z manjšim dobičkom.

Zanimiva je tudi ugotovitev komisije, da je količnik gospodarskega napredka zahodnih držav znašal le 3 do 5 odstotkov, medtem ko je bil v vzhodnih državah znatno višji in se je vrtel med 4 in 8 odstotki. Med zahodnimi državami so bile izjema le Zahodna Nemčija, Italija in Avstrija, kjer so v prejšnjih letih zabeležili izredno visok količnik v razvoju, in sicer — po mnenju komisije — zaradi tega, ker so te države imele dovolj delovne sile, ki pa zdaj poje.

Rešitev za Zahodno Evropo vidi komisija v povečanem izvozu v Ameriko in druge države. Vendar pa izgledi za Ameriko niso ravno najboljši, kajti Evropska gospodarska skupnost s svojo carinsko politiko v Ameriki ni naletela na razumevanje. V ameriških gospodarskih krogih namreč pravijo, da ne bodo pristali na noben sporazum glede znižanja carin na industrijske izdelke, preden se ne doseže bistven napredek glede sprostitev trgovine s kmetijskimi pridelki.

Porast avstrijske zunanje trgovine

Po ugotovitvah zvezne gospodarske zbornice se je avstrijska zunanja trgovina v zadnjih desetih letih močno povečala tako pri izvozu kakor tudi pri uvozu. Skupni obseg zunanje trgovine je narasel od 26,5 milijarde šilingov v letu 1953 na 78 milijard v letu 1963. Pri tem ugotavljajo, da je bil uvoz vedno nekoliko višji kot izvoz. Od leta 1960 se je uvoz povečal za 6,75 milijarde šilingov, izvoz pa za 5,33 milijarde, tako da je primanjkljaj plačilne bilance v letu 1963 znašal 11,6% celotnega obsega zunanje trgovine.

Kako enostransko je usmerjena avstrijska zunanja trgovina, pa kaže dejstvo, da je bil avstrijski izvoz v letu 1963 približno za polovico, uvoz pa skoraj za 60% navezan na države EGS.

Razvoj jugoslovanskega gospodarstva

je pokazal v začetku leta zadovoljivo dinamiko

Oba zbora zvezne skupščine v Beogradu sta pred nedavnim razpravljala o razvoju jugoslovanskega gospodarstva v začetku tega leta. Podpredsednik izvršnega sveta Boris Kraigher je v obširnem poročilu kritično ocenil ta razvoj in ga primerjal z razvojem v prvih dveh mesecih lanskega leta. Pri tem je ugotovil, da je razvoj v začetku tega leta na splošno pokazal zadovoljivo dinamiko, vendar so gospodarsko rast spremljale tudi nekatere težave, kot na primer pomanjkanje električne energije, zaostajanje kmetijske proizvodnje, primanjkljaj v plačilni bilanci, nezadostna usmeritev in usposobljenost industrije za izvoz ter določeno zaostajanje proizvodnje nekaterih vrst reprodukcijskega materiala.

Posebno uspešen razvoj je bil zabeležen v industrijski proizvodnji, katera je kljub sezonskemu padcu v februarju presegla za 3 odstotke povprečno mesečno proizvodnjo v lanskem letu, skupno povečanje obsega proizvodnje v prvih dveh mesecih leta 1964 pa znaša v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta nad 23 odstotkov, kar je znatno nad dinamiko 11 odstotkov, ki jo predvideva družbeni plan za letošnje leto. Pri tem so največji porast zabeležili v proizvodnji reprodukcijskega materiala, kjer močno prednjači proizvodnja gradbenega materiala. Industrija je dobro preskrbljena s surovinami in reprodukcijskim materialom; njene zaloge so se povečale za 17 odstotkov, pač pa je pri tem treba upoštevati, da se je bistveno povečal tudi izvoz.

Sploh se je uvoz močno razvijal, saj se je povečal za 31 odstotkov v primerjavi s prvima dvema mesecema preteklega leta. Hkrati pa se je začela opaziti težnja po zaostajanju stopnje rasti izvoza za stopnjo rasti industrijske proizvodnje. Zaradi tega se je v začetku leta bistveno bolj povečal uvoz kot izvoz, kar ima za posledico, da se s tem zaostuje vprašanje primanjkljaja v plačilni bilanci.

Podružnica Wüstenrot v Celovcu

Gradbena hranilnica Wüstenrot, o katere uspešnem razvoju tudi v Avstriji in še posebej na Koroškem smo v našem listu že večkrat poročali, je v ponedeljek odprla svojo podružnico v Celovcu. Doslej je imela tukaj le posvetovalnico, katera pa ni mogla odvijati rednih poslov, marveč so se morali interesenti obračati na glavno poslovalnico v Salzburgu, kar je razumljivo povzročalo neljube zamude in nepotrebne stroške. Z lastno poslovalnico v Celovcu pa se bo njeno delovanje tudi na Koroškem bistveno izboljšalo.

Da je na Koroškem veliko zanimanje za delovanje gradbene hranilnice Wüstenrot, kažejo podatki o zadnjih letih. Medtem ko je do leta 1948 financirala na Koroškem gradnjo le 371 stanovanjskih hiš, je njihovo število znašalo ob koncu letošnjega marca že 1637, po vsej Avstriji pa jih je bilo celo

že 22.211. Vsako leto nastane na Koroškem povprečno 150 stanovanjskih hiš, ki jih financira Wüstenrot, kar je vsekakor lep prispevek k odpravljanju stanovanjske krize, katera je — kakor je bilo povedano na ponedeljski slavnosti — eden izmed najbolj važnih preskusnih kamnov avstrijske socialne politike. Trenutno ima Wüstenrot na Koroškem sklenjenih 6150 gradbeno-hranilnih pogodb s skupno vsoto kakih 650 milijonov šilingov, v vsej Avstriji pa jih je 78.620, katerih pogodbena vsota znaša 9.181.096.000 šilingov.

Slavnosti ob otvoritvi celovške poslovalnice so se udeležili številni predstavniki političnega in predvsem gospodarskega življenja mesta in dežele. Posamezni govorniki so naglasili pomen gradnje stanovanj ter želeli gradbeni hranilnici Wüstenrot uspešno delo na Koroškem. Vidno neprijeten vtis pa so napravila izvajanja namestnika deželnega glavarja ing. Truppeja, ki je slavnost očitno zamenjal s strankarsko-političnim zborovanjem, ko je ostro kritiziral državno stanovanjsko gradnjo, čeprav je vsakomur znano, da je bil boj proti stanovanjski krizi posebno v prvih letih po vojni mogoč le ob izdatni podpori iz javnih sredstev.

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito je z redom Bratstva in enotnosti z zlatim vencem odlikoval jugoslovanski Rdeči križ, skupnost jugoslovanskih železnic, jugoslovanski aerotransport in Zvezo novinarjev Jugoslavije, in sicer za posebne zasluge in za prispevek k organiziranju pomoči in reševanju prebivalcev Skopja ob lanskeletnem potresu. Član izvršnega sveta Milutin Morača, ki je odlikovanja izročil v imenu predsednika republike, je ob tej priložnosti poudaril, da so prispevek in zasluge teh kolektivov v pomoči Skopju prispevek le krepljivi bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov.

PARIZ. — Prejšnji teden je osrednje glasilo francoske KP »Humanité« slavilo 60-letnico svojega obstoja in je bilo deložno čestitk številnih delavskih in komunističnih partij iz raznih krajev sveta. Ustanovitelj lista je bil Jean Jaures, eden izmed organizatorjev socialističnega gibanja v Franciji. Pred prvo svetovno vojno so pri »Humanité« sodelovali tudi veliki francoski pisatelji, med zadnja vojna pa je list izhajal ilegalno ter je odigral pomembno vlogo pri razkrivanju okupatorja in mobiliziranju borcev za francosko odporniško gibanje. V odporniških akcijah je izgubilo življenje 14 članov uredništva, novinarjev in sodelavcev lista. Danes izhaja »Humanité« v nakladi kakih 200.000 izvodov, nedeljska naklada pa znaša pol milijona izvodov; tako je »Humanité« najbolj bran list med francoskimi delavci.

MOSKVA. — Večdelna vladna in partijska delegacija Poljske se je mudila na obisku v Sovjetski zvezi, kjer so razgovarjali o nadaljnjem sodelovanju med obema državama. Delegaciji sta sklenili sporazum o gospodarskem sodelovanju Poljske in Sovjetske zveze do leta 1970 in sprejeli sklep o ustanovitvi poljsko-sovjetske komisije za gospodarsko in znanstveno-tehnično sodelovanje. Med obiskom poljske delegacije je bilo v Moskvi zborovanje poljsko-sovjetskega prijateljstva, na katerem sta govorila Gomulka in Hruščov, ki sta ostro obsodila razbijajoče delovanje kitajskih voditeljev v mednarodnem delavskem gibanju.

MEXICO. — V Mehiki so začeli deliti dobiček podjetij, kakor to določa vladni dekret, po katerem naj bi del dobička iz lanskega leta razdelili zaposlenim osebam v vseh podjetjih. V sindikalnih krogih ocenjujejo, da bo približno 4 milijone delavcev in uslužbencev v gospodarskih organizacijah, kakor tudi v kmetijstvu ter na kolektivnih gospodarstvih prejelo skoraj milijardo pesosov. Hkrati pa sindikalne organizacije ugotavljajo, da se določeno število privatnih delodajalcev upira izvrševanju te zakonite obveznosti in se zato v teh podjetjih prizadevajo, da bi delodajalce prisilili k razdelitvi dobička.

ZAGREB. — Po najnovejših podatkih republiškega štaba za elementarne nesreče znaša škoda, ki jo je prejšnji teden povzročil potres v Slavoniji, skupno 9.473.183.000 dinarjev.

NEW YORK. — Delegacije neangažiranih držav, članic OZN, so sklenile, da bodo zahtevale preložitve letošnjega zasedanja Generalne skupščine od septembra na november, ker se bo v začetku oktobra v Kairu začela druga konferenca neangažiranih držav.

LUSAKA. — 15. maja se bo v Londonu začela konferenca, na kateri bodo sprejeli tudi sklep o razglasitvi neodvisnosti Severne Rodezije. Afriški voditelji Severne Rodezije in protektorata Barotseland pa so že napovedali, da nameravajo po razglasitvi neodvisnosti ustanoviti skupno državo Zambijo.

DUNAJ. — Židovska verska občina na Dunaju je zahtevala spremembo zakona, po katerem nacistični zločini zastarajo že junja prihodnje leto. Židovska občina zahteva, da se predpis o zastaranju teh zločinov ukine ali vsaj podaljša za nadaljnjih 20 let. Kako upravičena je ta zahteva, kaže dejstvo, da že vedno odkrivajo nacistične zločince, ki so se doslej skrivali pred zasluženimi kaznjami.

FRANKFURT. — Na procesu proti nacističnim zločincem iz Auschwitza so številne priče pripovedovale o grozodejstvih, ki so jih zagrešili funkcijonarji in stražarji tega taborišča. Priče so med obtoženci prepoznale posamezne krvnike in podrobno opisovale, kakšne zločine ima eden in drugi na vesti. Pripovedovanja bivših internirancev so tako strašna, da je le težko razumeti, da so bili ljudje zmogni takih grozodejstev. Vendar pa obtoženci ne kažejo nobenih znakov slabe vesti ali celo kesanja, marveč cinično izpadajo proti pričam — njihovim nekdanjim žrtvam.

ELLWANGEN. — V zahodnonemškem mestu Ellwangen se je začela obravnava proti bivšemu oficirju nacistične policije Ernestu Schulzu, ki je obtožen, da je v zadnji vojni ubil 14 Židov pri Lublinu. Pričakujejo, da bo obravnava trajala mesec dni.

TRST. — Na sedežu Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu je predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri okrajnem odboru SZDL Koper dr. Svetozar Polič predaval o položaju italijanske narodnostne manjšine v Jugoslaviji. Predavanja se je udeležilo veliko število tržaških Slovencev.

MADRID. — Odvetnik španskega komunističnega voditelja Grimauxa, obsojenega in usmrčenega pred letom dni, je napovedal, da bo zahteval revizijo procesa, ker za obsodbo niso imeli zakonitega dovoljenja, ki ga predpisuje španski vojni zakonik.

BEOGRAD. — Jugoslovansko-poljski komite za gospodarsko sodelovanje je imel v Beogradu svojo šesto zasedanje, po katerem sta podpredsednik zveznega izvršnega sveta Miloš Minić in podpredsednik ministrskega sveta LR Poljske Piotr Jaroszewicz podpisala skupen protokol. Na tiskovni konferenci je podpredsednik poljske vlade izjavil, da Poljska z veseljem pričakuje obisk predsednika Tita, ki bo obiskal Poljsko še letos.

BRUSELJ. — Po osemnajstih dneh se je v Belgiji končala stavka zdravnikov, ki je med prebivalstvom povzročila veliko nezadovoljstvo. V času stavke je več ljudi umrlo, ker jim zdravniki niso hoteli nuditi pomoči. Delavski sindikati in številne napredne organizacije so stavko zdravnikov ostro obsodili.

V Ljubljani bodo začeli snemati film

„Pod svobodnim soncem“

Kot najzahtevnejši in nedvomno tudi največji načrt v zgodovini slovenskega filma smatrajo odločitev ljubljanskega filmskega podjetja Viba-film, da posname na filmski trak znani Finžgarjev roman „Pod svobodnim soncem“. O takih načrtih je bilo govora že pred leti, vendar do uresničitve doslej ni prišlo; Viba-film pa se je odgovorne naloge lotil z vso resnostjo in so že v teku prve priprave.

Kot prvo je filmsko podjetje odkupilo od Finžgarjevih dedičev avtorske pravice za snemanje filma, poleg tega pa je bilo doslej napisanih že pet osnutkov scenarija. Iz teh osnutkov naj bi posebna skupina scenaristov skupaj z režiserjem izdelala ogrodje za dokončni scenarij, katerega po vsej verjetnosti ne bo delal posameznik, marveč skupina scenaristov. Prav tako tudi režija filma ne bo v rokah enega samega režiserja: za glavnega režiserja je podjetje izbralo Franceta Štiglica, ki bo šef tako imenovanega režiserskega štaba, kajti tudi vsi ostali slovenski filmski režiserji so izrazili pripravljenost, da bodo pomagali pri uresničevanju tega načrta.

Glede ostalih vprašanj podjetje še ni izdelalo dokončnih načrtov. To velja med drugim tudi za vprašanje, ali naj bi film posneli v enem delu, ki bi trajal štiri ure, ali pa raje v dveh delih. Zadnja beseda pa tudi se ni bila izrečena glede zasedbe posameznih vlog, pač pa so pri podjetju mnenja, da jih bo mogoče zasesti z domačimi igralci, seveda razen vloge črnca Numida, za katero bi morda prišel v poštev John Kitzmiller, ki je igral že v slovenskem filmu „Dolina miru“.

Priprav za uresničenje največjega in hkrati tudi najdražjega načrta v zgodovini slovenskega filma (računajo, da ga bo mogoče uresničiti s pol milijarde dinarjev) bo torej še zelo veliko. Če bodo te priprave potekale v redu in brez nepredvidenih zaprek, potem bodo začeli film „Pod svobodnim soncem“ snemati že leta 1966.

„2000 km po Jugoslaviji:“

Zanimiva potopisna predavanja

ki služijo medsebojnemu spoznavanju dveh sosednih držav

Jugoslavija s svojimi prirodnimi lepotami ter kulturnimi in zgodovinskimi zanimivostmi Korošcem ni več tuja: z leta v leto se večja števila ljudi, ki preživljajo svoj dopust v sosedni državi. Iz dežele jezer in planin jih vleče v deželo morja in sonca, v deželo, kjer se pestro prepleta Srednja Evropa in Orient. Zato je med prebivalstvom tudi veliko zanimanje za potopisna predavanja, ki tudi tistemu, ki je že sam prepotoval deželo in spoznal njene mikavnosti, vedno spet odkrivajo nove kraje, nove lepote in zanimivosti.

To so zelo zgovorno pokazala predavanja, ki jih je ob koncu prejšnjega tedna imel na posredovanje celovskega Slovenskega prosvetnega društva „Bisernica“ tov. Ivan Bole iz Ljubljane. Pod naslovom „2000 kilometrov po Jugoslaviji“ je v sliki, pesmi in besedi posredoval res pestro in življenja polno podobo posameznih jugoslovanskih republik. Potovanje je vodilo (da omenimo le najvažnejše kraje) iz Ljubljane mimo Zagreba, Banje Luke, Jajca, Sarajeva, Mostarja, Dubrovnika, Boke Kotorske, Cetinja in Budve prav do Ulcinja, starega piratskega mesteca ob albanski meji, nato ob dalmatinski obali mimo otokov Lopud, Hvar

in Korčula ter Makarske, Splita, Trogirja, Šibenika in Zadra do Plitvičkih jezer, ob koncu pa mimo znanih krajev Crikvenica, Rijeka in Opatija do Postojnske jame in na vrh Triglava z zaključkom na Bledu. Posebnosti krajev in njihovih prebivalcev je predavatelj zajel na 300 izbranih barvnih diapozitivov, ki so jih spremljale značilne ljudske pesmi jugoslovanskih narodov. Predavatelj sam pa je vse to z bogatimi komentarji povezal v doživeto celoto, ob kateri je težko ugotoviti, kateri utrinek s tega potovanja je bil najlepši: umetniško oblikovani bakreni izdelki na sarajevskem bazarju, čudoviti park na Lopudu, pravljico lepi sončni zahod pri Budvi, ali pa katerikoli drugi posnetek, saj so bili prav vsi resnične mojstrovine. O tem je najbolj pričalo navdušenje številnih obiskovalcev posameznih predavanj.

Prvo predavanje je bilo v Borovljah, kjer je organizacijo prevzel kulturni referat mestne občine ob sodelovanju društva „Prijetelj narave“; prireditve, za katero je bila dvorana v hotelu Scholz kar preveč tesna, sta se udeležila tudi župan Sörgo in podžupan Richter. Prav tako do zadnjega prostora je bila napolnjena dvorana celovskega Doma glasbe, kjer je zastopnik SPD „Bisernica“ pozdravil tudi jugoslovanskega generalnega konzula Pirkoviča s soprogo in ostalimi člani konzulata. V Bilčovsu in v Pliberku pa sta krajevni prosvetni društvi lahko zapisali v svojo društveno kroniko novospesno prireditev.

V vseh teh krajih je bilo za predavanje izredno zanimanje, posebno v Borovljah in v Celovcu pa se je prireditve udeležilo tudi veliko število nemško govorečih sodeželanov. Vsekakor so tudi te prireditve uspešno prispevale k medsebojnemu spoznavanju ter so doprinesle bistven delež k utrjevanju prijateljskih odnosov med sosednjima državama.

KULTURNE DROBTINE

● Slovensko gledališče v Trstu je kot zadnjo premiero letošnje sezone pripravilo Sartrovo dramo „Umanje rabe“, ki je v režiji Jožeta Babiča vzbudila veliko zanimanje. Hkrati pa pričakujejo, da je to tudi zadnje odskočno mesto, ki ga uprizarja gledališče v dvorani mestnega avditorija, v katerem je gostovalo polnih 13 let. Kajti jeseni bo v Trstu odprt novi Kulturni dom, ki ga je Slovincem zgradila Italija v odškodnino za stari dom, katerega so požgali fašisti.

● Veliki filmski umetnik Charles Chaplin je pred nedavnim obhajal svojo 75-letnico. Ta „državljan vsega sveta“ bo ostal v zgodovini filma zapisan z zlatimi črkami, kajti s svojimi nešteti filmi je ustvaril nemisljive umetnine, razumljive vsem spoštovalcem velike umetnosti.

● Sedemdesetletni baletni ansambel beograjskega Narodnega gledališča gostuje trenutno na japonskem, kjer sodeluje v okviru VII. mednarodnega glasbenega festivala v Osaki. Po končanem festivalu pa bo balet nastopil tudi v Tokiju.

● Znan umetnik Pablo Picasso je dobil naročilo, da izdela spomenik žrtvam lanskega letnega terorja v severni Italiji, kjer je zgubilo življenje okoli 2000 ljudi, ko se je nad mestom Longarone podrl jez umetnega jezera. Spomenik naj bi bil izdelan iz kosov razvalin ter bi dobil svoje mesto v novem Longaronu.

V sosedni Sloveniji:

Enakopravnost italijanske manjšine

je zagotovljena tudi v občinskem statutu občine Koper

Občinska skupščina Koper je pred nedavnim soglasno sprejela statut občine, ki obravnava vsa področja in dejavnosti v občini ter vse pravice in dolžnosti občanov. Osnutek statuta je bil dolgo časa v javni razpravi, o njem so govorili na 50 zborih volivcev, na številnih sestankih Socialistične zveze in v podjetjih. Pri dokončni izdelavi statuta so upoštevali več sto predlogov in želja občanov.

V statutu so tudi obrazložene pravice in dolžnosti pripadnikov italijanske etične skupine, ki je prav tako razpravljala o osnutku statuta in izrazila svoje posebne želje. Problemi manjšine in specifičnosti koprške občine kot obmejne občine z mešanim prebivalstvom so zajete v treh členih uvodnega dela, poleg tega pa je vprašanjem občanov italijanske narodnosti in dvojezičnosti posvečeno posebno poglavje statuta.

Objavljamo besedilo tistih členov statuta, ki se nanašajo na manjšino. V uvodnem delu statuta so to naslednji trije členi:

● Člen 6

Občanom italijanske narodnosti je, tako kot določa ustava Socialistične republike Slovenije, zagotovljena enakopravnost in možnost vsestranskega razvoja; zagotovljena jim je pravica, da svobodno uporabljajo svoj jezik in razvijajo svojo kulturo; v ta namen se združujejo v kulturnih organizacijah ter ustanavljajo ustanove, s katerimi uresničujejo te pravice.

Občanom italijanske narodnosti je zagotovljena enakopravnost pri dobivanju in izvrševanju javnih služb in funkcij v občinski skupščini in drugih družbeno političnih organizacijah.

V šolah za pripadnike italijanske narodnosti se poučuje v italijanskem jeziku.

● Člen 7

Na narodnostno mešanem območju občine, na katerem živijo poleg pripadnikov slovenske narodnosti tudi pripadniki italijanske narodnosti, je v javnem in družbenem življenju italijanski jezik enakopraven s slovenskim jezikom.

Občina zagotavlja in varuje to enakopravnost po določbah petega poglavja tega statuta.

● Člen 8

Ob uveljavljanju načela mirne koeksistence in aktivnega sodelovanja držav in narodov občina Koper kot obmejna občina razvija vzdušje dobrega sosedstva s tem, da pospešuje vsestranske stike med obmejnimi prebivalstvom, raznimi organi in organizacijami, menjavo materialnih in duhovnih dobrin in medsebojno obveščanje in spoznavanje.

Podrobno pa je enakopravnost italijanske manjšine zajeta v petem poglavju statuta, ki nosi naslov „Položaj občanov italijanske narodnosti in dvojezičnost“. Posamezni členi tega poglavja določajo:

● Člen 95

Občanom italijanske narodnosti je zagotovljena svobodna uporaba njihovega jezika v občinski skupščini in njenih organih ter nasploh v javnem družbenem življenju pri opravljanju javnih funkcij in drugih javnih dolžnosti ter pri uveljavljanju njihovih zakonitih pravic in pravnih koristi.

● Člen 96

Občanom italijanske narodnosti je zagotovljeno osnovno šolanje v materinem jeziku.

V sodelovanju z drugimi občinami, kjer žive občani italijanske narodnosti, občina skrbi za njihovo izobraževanje v srednjih, splošno izobraževalnih in strokovnih šolah in v drugih izobraževalnih zavodih z italijanskim učnim jezikom.

● Člen 97

V občini so naslednje šole z italijanskim učnim jezikom, ki so zagotovljene z zakonom o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v SRS (tukaj so imen-sko našteje vse manjšinske šole, nato pa člen pravi dalje). Občina po potrebi ustanovi še druge šole z italijanskim učnim jezikom ali pa podpira šolanje občanov italijanske narodnosti na srednjih, višjih in visokih šolah izven občine.

● Člen 98

V vseh slovenskih šolah na narodnostno mešanem območju občine je italijanski jezik v vseh razredih obvezen učni predmet.

V vseh italijanskih šolah na območju občine je slovenski jezik v vseh razredih obvezen učni predmet.

● Člen 99

Občina ustanavlja in vzdržuje predšolske ustanove za otroke italijanske narodnosti.

● Člen 100

Občina materialno podpira kulturne krožke in druge oblike kulturnega delovanja, v katerih se združujejo in izživljajo občani italijanske narodnosti, in sicer v skladu z njihovo aktivnostjo in potrebami. S tem v zvezi podpira in pospešuje povezovanje občanov italijanske narodnosti s kulturo matičnega naroda in s kulturami jugoslovanskih narodov in tako utrjuje njihovo vlogo kot aktivnega činitelja zblizovanja in medsebojnega spoznavanja narodov obeh sosednih dežel.

● Člen 101

Kazenski in upravno kazenski postopek se vodita v jeziku obtoženega občana, vsi drugi postopki, v katerih nastopa ena stranka, pa v jeziku občana-stranke.

Postopki, v katerih nastopa več strank obeh narodnosti, se vodijo v slovenskem in italijanskem jeziku.

Upravni organi, sodišča in drugi organi, ki izdajajo uradne akte v zakonito določenih postopkih, morajo te akte izdajati občanom italijanske narodnosti v obeh jezikih.

Pri obveščanju državnih organov v občini z občani italijanske narodnosti ter njihovimi delovnimi in drugimi organizacijami se uporablja italijanski jezik.

● Člen 102

V državnih organih, zavodih, in delovnih organizacijah, ki pri svojem delu prihajajo v službeni stik z občani, morajo biti sistemizirana in dejansko zasedena delovna mesta, na katerih je obvezno znanje slovenskega in italijanskega jezika.

● Člen 103

Zakonska zveza med občanoma italijanske narodnosti se sklepa v italijanskem jeziku.

Zakonska zveza med občanoma obeh narodnosti se sklepa v slovenskem in italijanskem jeziku, če se zaročenca ne sporazumeta na en sam jezik.

● Člen 104

Na proslavah, zborovanjih in drugih javnih manifestacijah, ki so namenjene vsem občanom, morajo priti do izraza občani obeh narodnosti in oboje jezika.

Na zborih volivcev v krajih, kjer žive tudi občani italijanske narodnosti, uporablja vsak občan svoj materin jezik.

Napovedovanja in druga obvestila na javnih mestih se morajo opraviti v obeh jezikih.

Organ, ki skliče zbor volivcev, mora poskrbeti, da je gradivo za zbor volivcev pripravljeno v obeh jezikih.

● Člen 105

Obrazci, ki so namenjeni občanom narodnostno mešanega območja, morajo biti dvojezični.

Uporaba dvojezičnih obrazcev je obvezna zlasti v matični, dohodarstveni in zdravstveni službi, v službi varstva dela, socialnega varstva in socialnega zavarovanja, na občinskem sodišču in v drugih službah, ki redno prihajajo v službeni stik z občani.

● Člen 106

Državni organi in delovne organizacije, ki poslujejo s strankami, ter politične in druge družbene organizacije, ki imajo svoj sedež na narodnostno mešanem območju, uporabljajo v svojem poslovanju z občani narodnostno mešanega območja v skladu z zakonitimi predpisi dvojezične pečate in žige.

● Člen 107

Javni napisi na narodnostno mešanem območju so dvojezični. Dvojezični morajo biti tudi razglasi na oglasnih deskah državnih organov in drugi javni razglasi ali naznanila državnih organov in družbeno političnih organizacij.

Odloki in drugi splošni akti občinske skupščine in njenih organov se objavljajo v obeh jezikih.

● Člen 108

V skladu z ustavo SR Slovenije, zakonitimi določili in določbami tega statuta, morajo s svojimi statuti urediti in določiti položaj svojih članov ali delavcev italijanske narodnosti tudi krajevne skupnosti in delovne organizacije, ki imajo svoj sedež na narodnostno mešanem območju.

Mislimo, da ob teh jasnih in konkretnih določilih ni potreben obširen komentar. Dejstvo je, da je enakopravnost narodnih manjšin v sosedni Jugoslaviji — od zvezne mimo republiške ustave do občinskih statutov — urejena tako, da bi lahko služila za vzor tudi drugim.

Dve razstavi v Celovcu

● V Deželnem muzeju je bila ta teden odprta zanimiva razstava pod naslovom „Prihajam iz kamene dobe“, ki jo je tukajšnji ustanovi posodil narodopisni muzej na Dunaju. Gre za razstavo, katere je bila prirejena na podlagi ekspedicije koroškega rojaka Heinricha Harrerja, ki je leta 1962 obiskal in raziskoval Novo Gvinejo ter kot prvi posvetil s fotografsko kamero v življenje tamkajšnjega ljudstva, ki še danes dobesedno živi v kameni dobi. Toda sedanja razstava, ki bo odprta do julija, se ne izčrpa v fotografskih posnetkih, marveč prikazuje tudi bogato zbirko originalnih predmetov: od orodja iz kamna mimo okraskov in posode do najrazličnejših vrst orožja, ki služi tamkajšnjim plemenom tako za medsebojne boje kakor tudi za lov in s tem za pridobivanje hrane. Zakor je prebivalstvo dežele, katere je zaradi političnih dogodkov dalj časa bila v ospredju mednarodnega zanimanja, po eni strani primitivno, je treba hkrati občudovati njegovo smisel za umetnost, ki tudi na razstavi prihaja do izraza zlasti v lepih ornamentih na ročajih različnega orodja ter v izrezljanih okraskih čolnov. Razstava bo še posebno zanimiva za šolsko mladino.

● »Galerija 61« pa predstavlja spet enega izmed domačih koroških umetnikov: Othmar Jandl razstavlja svoje lesene plastike, ki bodo med obiskovalci galerije gotovo vzbudile pozornost in priznanje. Lepo urejena razstava ostane odprta do 15. maja, in sicer dnevno od ponedeljka do petka med 16. in 19. uro.

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so letos sprejemni izpili 11. julija 1964 (prvi dan velikih počitnic).

Prijave je treba poslati na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22, ali pa ustno v pisarni.

Pogoj sprejema v prvi razred je avstrijsko državljanstvo in z uspehom opravljena štiri leta osnovne šole.

Ravnateljstvo

○

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo Akademijo 31. maja ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu.

Malošče

Pred nedavnim nas je za vedno zapustil naš vaščan, sosed in znanec Valentin Feichter, p. d. Poločnikov Foltej. Umrli je v starosti 69 let ter zapuščal ženo in tri otroke. Poklicno je bil ugleden mizar, mojster, zadnji čas pa je že užival rento.

Vse dni življenja je bil zaveden in zvest član naše narodne družine na Koroškem. Svojo zavednost je vedno izpričeval tudi dejansko. Pokojni je bil marljiv in pošten, valen sodelavec v slovenskem prosvetnem društvu na vseh društvenih področjih in razen tega tudi sposoben tamburaš.

Mučna bolezen, zbolel je na slepiču, čemur se je priključilo vnetje trebušne mrene, mu je pretrgala nit življenja. Pogrebni svečanostim je prisostvovala velika množica žalnih gostov, ki so s tem izkazali rajnemu Folteju svojo ljubezn in spoštovanje.

Blagega pokojnika Valentina Feichterja bomo ohranili v lepem spominu, žalujoči ženi in otrokom pa izrekamo naše srčno sožalje.

Odbor velike občine Pliberk na delu

Naloge velike občine Pliberk so vse obsežnejše in deloma tudi zahtevnejše, kot je to bilo v malih občinah. Novi občinski odbor sestojč iz 7 mandatarjev SPO, 6 OVP in 3 Delovne skupnosti kmetov, delavcev in obrtnikov, jih mora mojsrovati. Zaradi tega so potrebne seje, na katerih se zadeve prerešajo in končno pride do potrebnih sklepov. V dveh sejah se je že pokazalo, kako obsežne so naloge nove občine in župan Kristan je na prvi seji povabil vse odbornike k stvarnemu delu za korist in blaginjo občine in občanov. Po možnosti in razpoložljivih sredstvih mora občina ustrezati željam in potrebam vseh plasti prebivalstva v mestu, po vaseh na ravnini in v hribovitih naseljih. Na prvi seji so se že pokazale nekatere živčne difference gotovih vprašanj dnevnega reda, toda upanje obstoja, če bo dobra nepristranska volja vseh, da se bo volilna vročica polagoma ohladila in bo prišlo do složnega plodovitega skupnega sodelovanja.

Na prvi seji so izvolili naslednje predsednike in njih namestnike in strokovne odbore: Računsko pregledovalni in nadzorni odbor: Gottfried Glawar (FPO) in Valentin Vauti (SPO); finančni odbor: Siegfried Kristan (SPO) in Hans Micheu (OVP); gradbeni odbor: Valentin Krof (SPO) in Josef Piko (OVP); kmetijsko gospodarski odbor: Mirko Kumer (Delovna skupnost) in Ignac Domej (Delovna skupnost); gozdno gospodarska referenta sta: Josef Drugowitsch (SPO) in dr. Aripand Thurn (OVP); kulturni in športni odbor: Valentin Vauti in Franc Tschernko (OVP); odbor za poravnave: Ignac Domej in dr. Aripand Thurn, odbor za vodne in kanalizacijske gradnje: Siegfried Kristan in Hans Micheu; sejamski odbor: Josef Drugowitsch in Josef Piko.

Do resnih trenj je prišlo pri razpravi o zasedbi predsedniškega mesta za gradbeni odbor med SPO in OVP, kljub predhodnemu dogovoru med zastopniki frakcij, na katerem je OVP zastopal dr. Aripand Thurn, ki pa na seji ni bil navzoč. Izvolitev predsednika in namestnika tega odbora se je izvedla z večino glasov SPO in Delovne skupnosti. Niso pa se mogli zediniti za zasedbo predsednika v odbor za preskrbo, kakor se v tem vprašanju tudi v predhodnih razgovorih niso sporazumeli. OVP je zahtevala za mesto predsednika svojega mandatara bivšega župana Micheua, SPO pa sedanjega župana Kristana. Končno so predlagali tri predsedniške kandidata v ta odbor, namreč Micheua, Kristana in Domeja. Pri glasovanju nobeden od teh kandidatov ni dobil potrebne večine. Tudi za odbor za obrt in tujski promet se niso zedinitili ter so sklepanje o teh strokovnih odborih pre-

Gostovanje igralcev z Jezerskega v Železni Kapli in Št. Primožu

Domače prebivalstvo iz bližnje in daljnje okolice je v soboto zvečer napolnilo precej obsežen prostor v gostilni pri Razložniku v Lepeni. Številni gostje so prišli na povabilo Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli, ki je napovedalo, da pride spet gostovat igralska skupina Prosvetnega društva iz bližnjega zamejstva z Jezerskega, s katerim goji naše društvo koristne medsebojne kulturne stike. Igralci z Jezerskega so pri nas že dobri znanci, saj so tokrat prav v tem prostoru gostovali že tretjič. Vedno so prišli z lepo in dobro naštudirano igro ter nas navduševali prvič z dramo „Razvalina življenja“, drugič z igro „Molčeca usta“, tokrat pa s socialno dramo „Pot do zločina“.

Igralski ansambel z Jezerskega je s toplici in globokimi besedami pozdravil predsednik domačega društva Peter Kuhar ter izrazil tudi svoje zadovoljstvo nad lepo udeležbo na prireditvi, s čemer so naši ljudje znova pokazali razveseljivo zanimanje za kulturna doživetja. V imenu občine in v zastopstvu župana Lubasa je igralsko skupino z Jezerskega pozdravil šolski upravitelj Valentin Polanšek, znani naš koroški slovenski pesnik. Ta gesta občine in župana je izzvala navdušeno odobravanje in zadovoljstvo.

Za igralski ansambel se je s pristranskimi besedami zahvalil za lep sprejem zastopnik Prosvetnega društva z Jezerskega in prinesel s svoje strani Kapelčanom pozdrave Jezerčanov z željo, da bi v bodoče še bolj gojili medsebojne kulturne odnose, kajti plemenita kultura ne pozna meja, temveč je element, ki ljudstva med seboj približuje in doprinese k lepšemu sožitju.

Učinek nadvse dobro igrane igre „Pot do zločina“ je bil prepričevalen. Resno, revolucionarno socialno dramo so ljudje sprejemali z globokim razumevanjem in pod prodorljivim vtisom. Skupina kakih 12 igralcev je svoje vloge podajala nadpovprečno, mojstrsko. Prizor za prizorom, dejanje za dejanjem je vedno bolj prevzemalo publiko ter se je navdušenje in zadovoljstvo stopnjevalo vse do zadnjega prikaza. Ne bi bilo lahko kritično oceniti najboljših igralcev, ker igrali so vsi odlično in je najboljšo in pristno kritiko izreklo občinstvo z navdušenim ter spontanim pritrditvjem in aplavzom. Pohvala in priznanje ve-

lja sposobnemu režiserju ter vsakemu posameznemu igralcu in igralki.

V nedeljo zvečer je bilo gostovanje igralske skupine Prosvetnega društva z Jezerskega s prav tako lepim in zadovoljivim uspehom v Št. Primožu v Podjuni v prostorih pri Voglu. Tu je prireditev organiziralo Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št.

Št. Jakob v Rožu

Občinske volitve so za nami in življenje v naši občini, ki je bilo pred volitvami precej razgibano, je spet steklo po starem tiru. V razmerju političnih sil v občini se namreč s temi volitvami ni nič spremenilo. Vsaka volilna skupina je obdržala svoje prejšnje število odborniških mest, čeprav je prišlo pri številu glasov, do manjših premikov. Kakor prej, imajo tudi sedaj socialisti v občinskem svetu 9 mandatov, Ljudska stranka 4, komunisti enega, Občinska skupnost kot naslednica Krščanske ljudske stranke pa 3 mandate.

Zunanje opazovalce torej izid šentjakobskih občinskih volitev ne more motiti in o njem tudi ne razmišlja. Drugače pa gledamo na te volitve domačini, zlasti volivci liste »Občinska skupnost«. Število glasov, ki so bili oddani za to listo, je namreč pokazalo, da spreminjanje imena liste med volivci nič ne pomeni, če novo listo predstavljajo isti krogi, ki so jo prej v Krščanski ljudski stranki vedno spet demonstrirali ožino skrajne desnice. Do tega prepričanja prihajamo, če primerjamo izid volitev po volilnih okolišjih naše občine. V posameznih volilnih okolišjih je Občinska skupnost dobila 26 glasov manj kot njena predhodnica, le v volilnem okolišju Reka so kandidati tega okolišja potegnili. V tem okolišju je namreč število glasov naraslo za šestnajst.

Vzrok teh rezultatov je očiten: kjer je prišla na listo mlajša generacija na vidno mesto, tam je število glasov naraslo, kjer pa so mladino zastopovali in med kandidati postavljali v ospredje ljudi, ki še vedno mislijo, da so jim volivci brezpogojno podrejeni, tam so šli glasovi v zgubo. V naši Občinski skupnosti

Iz Zgornje Vesce in okolice

Pred nekaj časom je neznan gosposki človek izstopil iz svojega vozila pri Uršcevi novi domačiji pri Sv. Luciji. Sprehajal se je po okolici, ko so bili travniki in polja še zasneženi. V rokah je imel uri podoben aparat in končno se je spet ustavil blizu hiše in gledal na svoj nam neznani instrument. Nato se je spet odpeljal. Ne dolgo potem se je spet vrnil in postavil na tem kraju meterološko postajo, to je naprava za ugotavljanje vremena. Uršicevo gospodinjjo je naprosil, naj trikrat na dan zapiše, kar naprava pokaže. To je gotovo posebna zanimivost za naš kraj.

V Zgornji Vesce pa so se z vso naglico lotili in prav tako tudi v Kovičah gradnje vodovodnih napeljav iz treh posameznih vrelcev. S tem so naše Gure preskrbljene s potrebno vodo v zadostni količini. Vodne rove so izkopali z bagerji, z roko bi bilo veliko delo počasno in naporno. S tem tehničkim pripomočkom je izgradnja vodovoda napredovala zelo hitro. Leta 1932 je v Zgornji Vesce izbruhnil požar ter je vas pogorela. Za gašenje ni bilo vode in tudi v rovu ne, ker je bila dalje časa suša. Zdaj bo tudi ta pomankljivost odpravljena, pa tudi škropilo bomo lahko naše nasade. Ko bo ta potrebna in koristna pridobitev tudi plačana, bomo še bolj zadovoljni in veseli.

Radiški igralci v Škocijanu

Minulo nedeljo je igralska skupina iz Radiš gostovala z igro „Počeni prstan“ v farni dvorani v Škocijanu. Menimo, da so bili Radišani zadovoljni, ker njihovega obiska smo bili veseli vsi številni udeleženci iz naše bližnje in daljnje okolice, ko smo z velikim užikom prisostvovali dobro in nadvse doživeto podani igri. Saj ni čudo, igro so radiški igralci že z velikim uspehom igrali na domačem odru v takšno zadovoljstvo občinstva, da so jo morali ponoviti. Vsi so dejali, da velja posebno priznanje sposobnemu režiserju Šimeju Wrulichu in vsem njegovim igralcem, ki izkazujejo toliko ljubezni in razumevanja za našo amatersko odrsko umetnost.

Razumljivo je, da so preizkušeno igro podali v Škocijanu brezhibno ter so posamezne scene segle v srca do ganolja. Viharno

odobravanje gostov je za igralsko skupino spričevalo, da so nam s svojo igro ustregli do zvrhane mere.

Pozdravni nagovor v imenu Radišanov je izrekel Janko Tolmajer in predstavil igralski ansambel, hkrati pa se je zahvalil tudi Škocijancem, da so poskrbeli za tako zadovoljivo udeležbo in še posebej škocijanskemu župniku za njegovo naklonjenost temu gostovanju. Radiški pevci so z lepim peljem vložili med spored ljudi nekaj iz svojega pesniškega zaklada in zmogljivost, saj ve širna naša domovina, da Radišani izvršno pojejo.

Popoldne je bil lep, poln bogatega kulturnega užitka in kaj hočemo drugega, kakor da rečemo prijetnim gostom in znanec iz Radiš: Najlepša hvala!

Vidu v Podjuni. Po izmenjavi iskrenih pozdravnih besed in dobrodošlic je tudi v Št. Primožu številna publika kmetov, delavcev, mož in žena ter seve mladine napela sledila igri in nagrajevala igralsko skupino s prekipajočim odobravanjem in aplavzom. Tudi ta večer v Št. Primožu je bil lep in plemenit kulturni uspeh.

Vidno priznanje občinstva na obeh prireditvah naj bo gostom-igralcem skromna toda prisrčna nagrada in v zadoščenje. Z obeh prireditev so se udeleženci razhajali zadovoljni in hvaležni za lepi umetniški užitek, ki so ostal vsem dolgo v prijetnem spominu. Povsod so ob slovesu priljublenemu igralskemu ansamblu z Jezerskega klicali: Na skorajšnje svidenje!

si moramo biti na jasnem, da bo njen vpliv v občini vedno bolj smešen, dokler bo zastavljala mladino in dokler se bo pustila voditi od ljudi, ki mislijo, da jim moramo biti samo mi poslušni, ne pa oni nam. Čas, ko so smeli v Št. Jakobu misliti in odločati le nekateri, drugi pa samo poslušati in ubogati, je minil. Mlada generacija hoče tudi pri nas odločati po svoje, zase in za svojo bodočnost. Tega naj se nekateri odborniki Občinske skupnosti zavedajo zlasti sedaj, ko spet mislijo, da v novem občinskem svetu lahko odločajo po svoje in proti volji in naročilu ljudi, ki so za to listo dali svoje ime in svoj glas.

Podkraj

Prejšnji petek smo na libuškem pokopališču izročili materi zemlji telesne ostanke Gregorja Potočnika, železničarja v pokoju. Pokojni je umrl v 72. letu starosti. Rojen je bil v Grabljah v bivši libuški občini in rasel v krogu več sestra in bratov v Bokrovtovi družini. V mladih letih je preizkusil trdoto življenja na gorski kmetiji, ko so bili življenjski pogoji za otroke v takratnih razmerah vse hušji kakor danes.

Šolo je obiskoval v Tunelu. Takrat šolarji niso imeli tako lepo, kakor je to danes, kar je uspeh razvoja, gibanja in prizadevanja za boljše življenje vsakega in vseh. Kakor vsi njegovi sošolci iz tega podeželskega okolišja, je hodil v šolo v skromni oblecki, pozimi gotovo brez puloverja in še manj kakšnega plašča, poleti bos, v jeseni do trde zime pa v »coklcah«. Za malco pa je nesel s seboj kos trdega kruha, pogosto ovsnega, in za približek tuintam kakšno jabolko. Le ob redkih »kolinah« mu je mama dala kosček »mastnega«. Takšna so bila šolska leta ne le njegova, temveč tudi vseh njegovih sodobnikov ki to dobro pominjo. Danes se je to izboljšalo. Otroci hodijo v šolo primerno oblečeni, za malco nosijo s seboj obložene kruhe in se celo zgodi, da te drobne mečejo proč, o čemur se ponekod pritožujejo. Da se je dosegla ta življenjska raven, ne smemo pozabiti priznanja onim, ki so se za to prizadevali.

V šoli se je učil dobro, kakor je sploh vsa družina nadarjena. Po šolskih letih se je učil za čevljarja. V prvi svetovni vojni je moral k vojakom, da bi »brani« staro avstro-ogrsko monarhijo pred polomom. Mnogo je pretrpel v vojni, toda vrnil se je. Po vojni se je odločil za poklic železničarja. Sposoben, vreden in reden, kakor je bil, je pozneje postal skladiščnik na pliberški postaji. Med železničarji je bil kot odkrit in dober prijatelj zelo priljubljen, po nazorih pa je zastopal plemenite človečanske ideale. Z nasiljem, na primer z nacističnim sistemom, nikakor ni soglašal, tudi njemu je bilo v zadoščenje, ko je Hitlerjeva zvezda ugašala. Ni veroval v Hitlerjevo zmago niti za trenutek in komur je v tistih mračnih dneh zaupal, je tudi dejal: S takimi metodami, z izseljevanjem in vlačjenjem ljudi v katece, nacizem ne bo zmagal.

Pokojni Gregor se je poročil z Volinovo hčerko iz Podkrajja. Z ženo sta živela v lepi slogi in skrbno vzgajala svoj naraščaj. Pokojni je bil lep miren značaj ter dober do vseh, zato so ga tudi cenili in spoštovali vsi, ki so ga poznali.

Pogrebni svečanosti se je udeležilo izredno mnogo žalnih gostov, številni sorodniki, nekateri tudi iz Mežiške doline, mnogo železničarjev, med temi tudi načelnik pliberške postaje župan Kristan, ter veliko sosedov in znancev. Pogrebne obrede je opravil pliberški mestni župnik Kulmež ter ob odprtem grobu spregovoril tolažilne posmrtno besede, v katerih je očrtal lepi značaj pokojnika.

Pokojni Gregor naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše srčno sožalje.

KOLENDAR

Petek, 24. april: Jurij
Sobota, 25. april: Marko
Nedelja, 26. april: Klet in M.
Ponedeljak, 27. april: Cita
Torek, 28. april: Pavel
Sreda, 29. april: Peter
Četrtek, 30. april: Katarina

VID PEČJAK

Dva prijatelja

Medved in mikrob pasje stekline sta bila velika prijatelja. Spoznala sta se na kaj nenačuden način. Ko je medved brskal po smetišču in odpiral prazne škatle od paste, je nenadoma zaslišal cviljenje:

»Hvala ti, prijatelj, da si me rešil strašne ječe!«

Medved se je presenečeno ozrl okoli sebe, toda na vsem smetišču ni bilo žive duše. Nejevoljno je zamahnil s šapo in zabrundal:

»Nikar se mi ne skrivaj! Danes nisem razporežen za šale.«

»Saj se ne skrivam,« mu je odvrnil mikrob. »Na tvojem ušesu sedim.«

Medved se je začudeno prijel za uho, toda mikrob je zaječal:

»Vsega me boš pomečkal!«

Medved je nejevoljno zmajal z glavo in vprašal: »Od kod pa si prišel na moje uho?«

»Iz škatlice od paste, kamor me je zaprla dekla Marjeta, ko je čistila gospodarjeve škornje, na katere sem se bil prilepil.«

»Kakšen pa si?« je nadaljeval medved.

»Jaz sem najmočnejše bitje na svetu!« je ponosno izjavil mikrob. »Nihče me ne more uničiti, jaz pa lahko uničim vsakogar. Ali si že videl pse, ki grizejo lastne gospodarje? To napravimo mi, mikrobi!«

Medvedu je odgovor ugajal. »Rad imam močne živali,« je dejal. »Ali si tudi velik?«

»Silno velik!« mu je odvrnil mikrob. »Vseh skupaj nas je več kot katerekoli živali na svetu.«

»Ali si lep?« je vprašal medved.

»Silno lep! Na svetu ni lepše živali od mene! Moja koža je prozorna kot voda in mehka kot jutranja sapa.«

Medvedu je bilo všeč, da ima tako imenitnega prijatelja. Popraskal se je po glavi in dejal:

»Rad te imam, ker si močnejši in lepši in večji od mene. Doslej še nisem nalezel na takšno žival. Toda povej mi, zakaj te ne morem videti?«

Mikrob se je zasmejal: »Kadar sem sam, utonem v prostoru.«

»Tega ne razumem,« je dejal medved. »Toda če si močnejši, lepši in večji od mene, si brez dvoma tudi pametnejši.« In ponudil mu je svoje prijateljstvo.

Skupaj sta krenila na pot. Mikrob se je zibal na medvedovi dlaki in cvilil:

»Silni mikrob jaše slabotnega medveda!«

»Vpričo tebe se zares počutim slabotnega,« mu je odgovarjal medved in se v zadregi praskal po glavi.

Srečala sta lisico. Ta je začudeno gledala medveda, kako govori sam s seboj in maha s šapama po zraku, kakor da se z nekom pogovarja.

»Kaj je vendar s teboj, stric medved?« je vprašala in se ustavila. »Ali se ti je kljub tvoji orjaški moči pripetilo kaj hudega?«

»Jaz nisem močan,« ji je odgovoril medved. »Toda imam tako silnega prijatelja, da se mu nobena žival ne more upreti.«

»Kje pa je tvoj silni prijatelj?« je vprašala lisica.

»Tukaj sedi in gleda na nas slabiče,« ji je odvrnil medved in pokazal na svoje uho.

Lisica se je začela smejati. Stekla je po goščavi in zakričala:

»Stricu medvedu se je zmešalo!«

Iz grmovja in trave so pogledali prebivalci gozda. Lisica jim je žarečih oči povedala, kaj je doživela.

»Pojdimo pogledat!« je vzkliknila miš, ki je bila nadvse zadovoljna, da je njen veliki tekmeček ob pamet. Živali so se napotile za lisico, ki jim je kazala pot. Kmalu so dospeli do medveda.

»Pazite, norci so nevarni!« je svaril jazbec. »Ne približajte se mu preveč!«

Medved jih je začudeno gledal.

»Kaj to vendar pomeni?« je zamrmral. »Buljijo vame, kot da sem padel z neba!«

»To je zaradi mene,« se je oglasil mikrob. »Tako mogočnega gosta še nikoli niso imeli v svoji sredi!«

»On je moj prijatelj!« je vzkliknil medved in pokazal na uho.

Živali so se začele smejati. Mala miš je bila tako zadovoljna, da so ji solze kar tekale iz oči.

»Pomislite!« je kričala in se vzpenjala na prste. »Takšen orjak, pa takšen bedak!«

Medvedu ni šlo v glavo, zakaj se mu živali

Skala — baba

V starih časih, ko v Davči še ni bilo ljudi, se je po tamošnjih hostah klatil velikan, ki je lovil medvede in neresce. Kogarkoli je ulovil, ga je zadavil z golimi rokami, nataknil na ražen, ga spekel in požrl s kostmi in dlako vred.

Velikan pa je imel ženo, ki je bila takšna baba, da je segala možu komaj do ramen in še je bila večja kot najvišja smreka. Nič drugega ni delala v potoku ko možu hlače prala, kjer je danes Zala. Z eno nogo je stala na hribu Jastrenku, z drugo pa na nasprotnem hribu Kovku, se sklanjala in prala velikanu hlače dopetače. — V slapu Skočniku jih je namakala, potlej pa z njimi udrihala po skalnatih pečinah, ki ji je služil za perilnik.

A medved in neresci, ki jih je velikan preganjal, so sklenili, da se bodo nad njim maščevali. In ker njemu niso mogli blizu, so njegovo ženo zasledovali. Ko se je nekega dne spet odpravila mozeve hlače prati, so se ji približali: trije medvedi na Jastrenku, trije neresci na Kovku in ji izpodnesli noge, da je perica strmoglavila v prepad. Padla je na pečino nad slapom Skočnikom in se na perišču ubila.

smejejo. Nejevoljno je zabrundal:

»Zakaj se nama pa smejejo, mikrob?«

»Ne verjamejo ti, da si prijatelj tako močnega bitja, kot sem jaz,« je odvrnil mikrob. »Imajo te za širokoustneža in lažnivca.«

»Lažnivca!« je jezno ponovil medved. »Jaz jim bom pokazal lažnivca!« Zarjovel je in stekel proti zasledovalcem.

Ti so začeli bežati. Mala miš se je zarila v zemljo, verjela in polh sta smuknila na drevo, drugi pa so jo ucvrli po gozdu. Jazbec je sopihajoč tožil:

»Saj sem vam rekel, da so norci nevarne živali!«

Toda medved ni odnehal. Tekel je za njimi in rjovel, da ni slišal mikropa, ki je cvilil:

»Drži me, medved, da me ne odnese veter!«

Jazbec je zaostal. Ko je medved to opazil, je planil proti njemu. Tedaj je jazbec v grozi zbral poslednje moči in stekel do bližnjega skalovja, ki se je strmo spuščalo v prepad. Tam se je skril za veliko skalo. Tedaj pa je medved pridrvel na vso sapo do njega, se spotaknil ob skalo in se začel valiti v prepad. Pri tem je kričal:

»Drži me, mikrob, da ne padem v prepad!«

Toda mikrob ga ni slišal. Odnese ga je bil veter.

Medved je obležal mrtev na dnu prepada. Čez čas so se zbrale okoli njegovega trupla živali.

»Ubogi medved!« je dejala miš. »Tako velik, pa ga je premagala lastna neumnost! Ali nista boljša majhno telo in zdrava pamet?«

Mikrob pa je medtem plaval tik nad njimi po zraku in premišljeval, na katero žival naj sede.

Črtomir Šinkovec

Kaj pojejo ptički

Kaj pojejo ptički,

kaj pojejo ptički?

»Da dnevi so svetli,

zeleni so griči;

da zemljico našo

je sonce ogrelo,

na nedra ji bele

marjetke pripelo.

Da kmetje zdaj orjejo

njivo za njivo

in sejejo vanjo

z roko darežljivo;

da zrastle bo žito

in bomo bogati,

ko kruh nam delila

jeseni bo mati.«

srečali nikoli predtem in se tudi poslej ne bomo, so nas bile tri učiteljice, učitelj in bolniška sestra veseli.

Ob čaju, ameriških keksih in trdo kuhanih jajcih s poprom in soljo sem najprej zvedel, da tri učne moči plačuje država, vsem ko morajo četrto vzdrževati domačini. Soba, v kateri smo obsedeli za belo pregrnjeno mizo, je bila okrašena z raznobirnimi papirnimi trakovi, pisanimi baloni, lampijoni in listnatim drevescem, ki je nadomeščalo legendarno smrečico. Teh tukaj ne poznamo. Učiteljica, ki nas je povabila, je bila vpljudna, sramežljiva in ljubka. Take so bile tudi ostale. Čaj s skodelic so srebale, kot da bi bile pravkar končale poseben tečaj o lepem vedenju. Po raztrganem pogovoru, ki nas ni znal na hitro zblížiti, so tri učiteljice in učitelj zapeli v kačinski jezik prevedeno angleško pesem o Kristusovem rojstvu. Peli so štiriglasno, s tenkim posluhom za blagovročnost. To je bilo nenavadno, kajti svoje pesmi pojo ti ljudje izključno enoglasno in jim pri tem dosti več od harmonije pomeni ritem.

Pred nami je bila še dolga pot. Zato smo se morali posloviti. Slovo je bilo majhna ceremonija. Sicer površna formalnost je dobila nadih velikega dogodka. Nekaj bežnih trenutkov, ki sva jih z Vilkom presedela za mizo, je bilo dovolj za svetle oči in zadrege. Nemara sva delala vtis kot princa z devete dežele. Po stiskih rok in kratkih »good bye« smo zapustili štiri Trnulčice.

Džip je znova divjal. Prečkali smo precej manjših rek in potokov, ki se stekajo s planin v nižino. Ko smo se vozili skozi pragozd, se je na parobku v bistri vodi ogledovala njegova izvrnjena slika. Bilo je, ko da bi v zrcalu gledali platna cirinika Rousseauja. Ozračje je bilo vlažno in tiho. Ob trušču motorja smo slišali klice ptič. To so alarmi za prebivalce džungle. Služijo jim v enaki meri, kot ljudem telefonske žice in Morzejevi znaki. Živali,

skrite v senci temne gošče, po njih spoznajo, da se v džungli sprehaja človek dvonoga žival, ki ni del njihovega vsakdanjega sveta, ampak vsiljivo pride in nasilno odide. Zato se živali ob takem obisku potuhnejo. Celotno tisto, ki so močne in neustrašne in ki sicer vladajo nad džunglo.

Naselja so se v gozdu še bolj zredčila. Tista, mimo katerih smo se peljali, so obdajale iz bambusa in rastlinskih vlaken in ovijalk spletene ograde. Ob njih so bili nasadi banan, mandarin in drugega sadja. Ponekod pa samo požgana džungla, ki jo z ognjem krčijo v plantažne namene. Ali pa strnišče izrabljene zemlje, ki so jo izmučile dve ali tri letine. Ogenj in pepel sta tu, v globini gozda, za zdaj nemara še edina oblika kulture tal. Včasih smo ob poti naleteli na samotno kočjo, ki je imela ob strehi še lončen vrč z vodo in je verjetno služila popotnikom za prenočišče. Ob nekaterih naseljih so bila riževa polja z veliko vode, v kateri so bivoli gnetli blato. Nekje, ob robu ceste, je z gostega zelenja podrasli širleto rjasto ogrodje tanka, ki je ostalo kot spomin na beg japonskih armad. Podobe so se menjale s hitrostjo drvečega džipa.

Sonce se je dotikalo vrhov na obzorju, ko smo nedaleč od vasi, iz katere so prihajali zvoki bobnov, na cesti obstali. Rekli smo šoferju, naj počaka. Potem smo se napotili v vas. Na jasi pred njo so speli v kolo rajali vaščani: od starcev, starih, mamic z dojenčki navezanimi na hrbtih in mož do mladine in otrok, ki so komaj racali. Silhueta plesočih ljudi je ob tonečem soncu temnela in se premikala počasi kot prenažrt piton. Spet ljudje v svečanih nošah in ženske v srebru: v kovini je rdeča svetloba lovila zadnje odseve. Na sredi plesočega kroga je sedel na lesenem štoru godec s piščalko. Bobni in petje množice so njene piske prevpili. Ples sta vodila bobnarja, ki sta hkrati udarjala takt in oblikovala kretnje. Njima je sledil mož s činelami, temu pa mladenič z gongom. Za temi

Slamnate strehe

Na našem podeželju najdemo le še zelo redko slamnate strehe, ki dajejo pokrajini poseben čar. Pokrivača obri za slamnate strehe zahleva večino, ki jo danes zna le še prav malo ljudi. Prednost slamnatih streh je v tem, da imenitno izolirajo toploto, hkrati pa cenijo tudi njihovo dobro prepuščanje zraka. Slamnate strehe dočakejo starost 75 pa celo sto let. Krilje strehe se prične vedno od strešnega roba proti slemenu. Slama se nalaga navadno plosko ali v ikopah na prečne letve in se nanje priveže ali »prižije« z žico. Za to opravilo je potrebna skoraj pol metra dolga igla. Streha je po načinu zgradbe ravna, stopnjčasta ali kopasta, sleme pa navadno pokrito s škodlami.

FRANCE FILIPIČ

Pismo v orehu

Bilo je v koncentracijskem taborišču Oswiecim, v katerem so Nemci umorili več milijonov internirancev. Tam je bilo zaprtih tudi mnogo Slovencev, zlasti svojcev partizanov. V nepopisnih mukah so večinoma umrli, tisti pa, ki so se vrnili domov, vedo povedati o trpljenju in umiranju, pa tudi o borbi, o junaškem premagovanju najhujših težav in o velikem tovarištvu internirancev v taborišču. Jetniki so si pomagali med seboj, spodbujali drug drugega, kadar je kdo omagoval, in so tovariško delili poslednji kos kruha.

Nekoč je dobila od doma paket žena iz Savinjske doline. Prav vse, kar je prejela je razdala tovariščam. Med drugimi je tudi Micka s Kozjaka prejela od nje prgišče orehov. Kako se je začudila, ko je enega izmed njih odprla, pa je našla namleslo jedra v njem zvito drobno pisemce. Orehova lupina, iz katere je bilo jedrce vzeto, je bila spet spretno zalepljena, tako da se tisti oreh sploh ni razlikoval od drugih.

Micka je pisemce seveda brž odnesla Savinječanki, ki ji je orehe podarila, in potem so interniranke iz iste barake in iz sosednjih skupaj prebirale listič, ki jih je po tako čudni poti obiskal v taborišču. Na lističu pa je bilo napisano, kako se partizani junaško borijo na slovenski zemlji za svobodo in kako preganjajo sovražnika.

Veliko je bilo veselje internirank, ko so prebirale to pisemce, ki je zdaj romalo iz roke v roko, skrivaj, kot je prišlo v taborišče. In kdor ga je prebral, se je čutil močnejšega in pogumnejšega, in je lažje prenašal vse tegobe taboriščnega življenja, saj mu je vzbudil novo moč in okrepil njegovo upanje v svobodo ta drobni, a tako čudovili pozdrav iz domovine.

Okameneli smehlaj

JOŽE
CIUHA

19

posnetkov sem moral še prihraniti. Zato sem se moral poslej, s srbečico v kazalcu zadovoljiti samo s pogledi in opazovanjem. In s poigravanjem misli: skušal sem razbrati, kaj tiči za očmi, potisnjenimi globoko v oči, v oči med čelno kostjo, licami in nosnim hrustancem, ki so me od strani merile z dolgimi pogledi. Bili so curki tuje svetlobe in mraka, tuje govorice in razumevanja in sem jih zato z nelagodnostjo prenašal na sebi. Razmehčati sem jih skušal z nasmehom, pa se ni posrečilo. V ozkih režah so ves čas enako molno brleli drobni plamenčki: niti za trenutke se niso razplamteli, pa tudi utrnili se niso. Nepridržnost za njimi je ostajala tuja.

V naselju sta bili razen nekaj deloma pletenih, deloma lesenih koč še lesena šola in lesena bolnišnica. Vse hiše so bile spet na koleh. Šola je ob lesu premogla tri učiteljice in učitelja. Ena od učiteljic je povabila Indijca in naju v sobo v leseni hiši. Tu sva se spoznala še z učiteljem in bolniško sestro, ki s skromno apoleko in nekaj razkužili vodi bolnico. Zdravnik v teh krajih je skoraj tak čudež kot beli slon.

Obiski v oddaljenih naseljih so redki in vselej dobrodošli. Življenje je v samotni skopo. Zato se tudi neznačajni dogodki sprevržejo v doživljaja. Čeprav se nismo

Moj otrok laže

Pogosto se dogaja, da se nekaj let stari otroci poslužujejo laži, če hočejo pri starejših vzbujati zanimanje. Če pa jih zaradi tega hočemo kaznovati, si spet hitro kaj izmislijo — novo laž, ki jo uporabljajo v svojo obrambo. Taki in podobni pojavi nas skoraj dnevno vznemirjajo. Največkrat pa jim ne najdemo pravega pojasnila, zato tudi pri odpravljanju otroške laži nimamo uspeha.

Kaj hoče otrok doseči z lažjo?

Če poznamo prave vzroke laži, bomo laže našli pravičen prijem, da jih odpravimo. Vprašati se moramo, ali gre pri normalno telesno-duševno razvitem predšolskem otroku za pravo laž. Že iz vprašanja je razvidno, da tako majhen otrok pogosto svoje želje spreminja v resnico. Dogodi se, da mati ne da otroku denarja za slaščico. Ko pa se otrok vrne z dedom s sprehoda, pove materi, da mu je dedek kupil tako veliko čokolado, da sta jo do doma oba komaj pojedla.

Štiriletni otrok je pogosto v konfliktu z ostalimi otroci. Zgodi se, da prihibi k materi in se pritoži: »Ti ne veš, kakšen je Peter. Imel je tako dolgo šibo, da je z njo komaj prišel v sobo, pa me je naklestil. Samo poglej, kakšne roke imam.« Ko pa gledamo našega malčka, vidimo, da si je vso zgodbo izmislil. Priporočamo pa nam jo tako, da še sam verjame vanjo.

Če se pogledamo v razvijajočo se duševnost štiriletnega otroka, pridemo do zaključka, da gre v tem primeru le za navno laž. Predšolski otrok duševno še ni tako razvit, da bi mogel točno razlikovati nek sedanji doživljaj od prejšnjih doživljajev. Sedanji doživljaj se telesno prepletajo s prejšnjimi, k temu se pridružijo še otrokove želje, in tako pride do predstav, v katerih otrok ne loči, kaj se je zgodilo prej ali kasneje, ali kar si samo želi, da bi se zgodilo. Kritično mišljenje v tem obdobju pri otroku še ni toliko razvito. Kolikor pa deluje tudi mišljenje, moramo upoštevati, da imajo nanj velik vpliv, veliko več-

Drobni nasveti

■ Kavne madeže odstranimo s preproge z glicerinom. Nato jih zdrgnemo z mlačno vodo, v katero smo vlili nekaj amonijaka.

■ Voščene in stearinske madeže na preprogi odstranimo, če položimo nanje svilen papir in vse skupaj polikamo s toplim likalnikom. Če madeži takoj ne izginejo, postopek večkrat ponovimo.

■ Jod odstranimo s salmiakom in špiritom; madeže, ki jih pušča trak pisalnega stroja, pa samo s špiritom.

ji kot pri šolskem otroku, njegova čustva, ki so zelo intenzivna in jih še ne more obvladati.

Zamenjava doživljajev, na katere zelo močno deluje čustvo, je pravi vzrok »laži« pri malem otroku. Zavoljo tega takšne otrokove izjave ne smatramo za pravo laž, temveč jo imenujmo navno laž, ki se bistveno loči od prave laži. Staršem v takih primerih ni treba biti v skrbeh, ker je navna laž le eden izmed normalnih pojavov v otrokovem razvoju. Ta oblika laži preneha, brž ko doseže otrok določeno stopnjo duševnega razvoja. Zato posmeh ali kaznovanje v takih primerih nista umestna. Saj otrok ne bi vedel in ne bi mogel razumeti, kakaj je bil kaznovan.

Uspeh lahko dosežemo le s tem, da navajamo otroka k točnemu opazovanju, ga usposobimo, da bo znal ločiti utvaro od resničnosti in ga učimo, da bo znal, kolikor je pač na tej stopnji možno, kritično ocenjevati svoje izjave in pripovedovanje. Duševni razvoj je proces, ki zahteva določeno dobo, preveliko prehiteno ni koristno z vidika otrokovega duševnega zdravja, temveč lahko celo škoduje normalnemu razvoju otrokove osebnosti.

Preutrujenost — bolezen sedanjosti

Utujenost je znak za alarm, vendar žal številne ženske na ta znak napačno reagirajo. Utujenost skušajo pregnati z alkoholom, cigaretami, kavo. Gotovo je, da lahko ta sredstva za nekaj časa preženejo utujenost. Toda utujenosti ne zdravijo! Cigarete, alkohol in kava lahko še povečajo težave in ogrozijo zdravje, če jih pretirano uživamo.

Kaj storiti? Univerzalnega recepta ni, kajti tudi ljudje niso vsi enaki. Vendar vam bomo povedali nekaj nasvetov za osvežitve:

● Znano je, da menjavanje tople in hladne kopeli pospešuje krvni obtok. Po kopanju v topli vodi se tuširajte s hladno. Začnite pri nogah in nadaljujte vse do srca. Po kopanju se močno sfohtirajte!

● Sprostitev je najboljšo sredstvo proti preutrujenosti. Važno je, da vsi deli telesa leže na mehki podlagi. Pri tem moramo povsem »izključiti« tudi misli.

● Svež zrak je sredstvo, ki nam ga narava ponuja brezplačno. Zjutraj, ko vstanemo, na široko odprimo okno in nekajkrat globoko vdihnimo in izdihnimo. Prav tako napravimo nekaj dihalnih vaj tudi zvečer, pred spanjem. Soba, kjer spimo, naj bo zmeraj dobro prezračena.

● Pomarančni in drugi sadni sokovi pospešujejo prebavo. Zato so le-ti odlično sredstvo proti splošni utrujenosti. Koristilo nam bo, če bomo zjutraj in zvečer popili kozarec sadnega soka. S tem bomo laže premagovali vsakdanje napore.

štirimi so se zvrstili očanci in starke, potem pa možje, mamice in mladina. Vtem ko so bili odrasli po spolu skrbno ločeni, je bila mladina med sabo pomešana. Sledil sem prebiskom pogledov in nemiru dlani: govorica čustev si je povsod na svetu podobna.

Melodija, ki so jo prepevali, je bila ritmično neenakomerna in počasna. Zdelo se je, da ni srečno usklajena z ritmi bobnov, pa tudi s kretnjami ne. Bila je bolj recitativ kot pesem. V mrakolnosti, ki je hitro gasila pester barve noč in blesek poševnih pogledov in ogrlic, srebrnikov in drugega nakita, je nastala v eno samo razsežnost utesnjena resničnost, z nenavadnim zvenom, ritmično in melodijo. Tema ji je pridala tesnobo: težko in leseno in tisočletja staro. Piton je bil v temi še bolj piton. Še bolj lena in s hrano preobtežena kača: le da je pel, namesto da bi sikal. In vsak človek je bil drobno vreteno v dolgi hrbtenici, ki se je zvijala v krog.

Moj želodec se je že zdavnaj pomiril. Začutil pa sem drugo vznemirjenost. Sence pred mano so počasi valovale, s težo, kot da so iz kovine. Vstajale so in padale, podpirale druga drugo, se bližale in oddaljevale, ritem vsega tega, v črno senco zlitega, pa je netil napetosti, ki so izven razumskih dosegov.

Povabili so nas v kolo. Povabil nas je poglavar. Vključili smo se, in to me je nekoliko sprostito. Dlani so se vlovile s tujimi, raskavimi. Korak je bil preprost in sem se mu zlahka priglodal. Postal sem delec svinčene gibanja. Postal sem tudi sam vreteno. En krog, ki smo ga odplesali, je bil neskončno dolg. Pomikali se nisimo samo naprej: bilo je tudi veliko korakov nazaj in vstran. Ko smo vas zapustili, so nam vaščani trikrat zahteglo kriknili v slovo.

Motor je spet brnel. Nad nami so se zgostile sence pragozda Črnina se je geometrizirala v nešteto odtenkov,

ki so imeli bolj določene vonje kot obrise. Stožčaste luči so dvigale iz teme liste, debela, ovijalke, trave in rože. Ptice so z dnem obnemele. Če bi bil obnemel še džip, bi bili padli v brezna zlovešče tišine.

Vozilo je vso pot poskakovalo. Kljub guganju je voznik spretno obračal krmilno kolo. Naselja so bila še naprej redka. V njih so za ogradami goreli ognji. Ljudje, ki smo jih srečavali na cesti, so hodili ob njih z baklami. Voznik je trobil, da bi pregnal na cesti speče pse, govedo in bivole. Včasih se živali niso zmenile za hupanje in luči in smo jih morali obiti z drznimi ovinki.

Potem ko smo po luknjah, prahu in blatu prevozili 114 milj, smo ob 20.30 prišli v Bamo. Vsi štirje smo bili beli od prahu. Mesto, ki smo vozili skozenj, je bilo medlo osvetljeno. Premedlo, da bi bil razen majhnih otočkov svetlobe iz teme izluščil še kaj drugega. Ustavili smo se pred silhueto velike lesene hiše.

✱

Včeraj dopoldne sem si ogledal Bamo. Mesto je bilo nekoč pomembno trgovsko središče: sem so prinašali svoje blago Kitajci in od tod so domači trgovci odhajali trgovati na Kitajsko. Meja med obema državama je blizu, samo hrib je vmes. Toda odkar so na nji pozidali bloke in spustili rampe, je začelo mesto hirati. Mnogi trgovci so se izselili. Mesto šteje le še 9000 prebivalcev. Nekoč jih je imelo dosti več. Tako mi je rekel šofer, čeprav za besedico »dosti« ni našel primerne števila. Rekel je »dosti pač«, in s tem je bilo po njegovem vse povedano.

Bamo napravi prijazen vtis: hiše so čedne in snažne. O nekdanjem razcvetu pričajo nekatere zidane hiše. Napisi na trgovinah so predvsem kitajski (kar daje vtis kitajskega mesta). Potem so še kačinski, burmanski in in-

Nekaj resnic o laseh

IZPADANJE LAS

Nega las mora biti prav tako skrbna kakor nega telesa in kože. Las ni ravno malo. Točnega števila sicer ne moremo navesti, ker se ravna po barvi las, spolu in starosti, toda na glavi jih je povprečno 100.000. Noben del našega telesa ne živi sam zase, temveč tvorijo vsi skupaj čudovito ali pa odbijajočo celoto, od nas samih pa je odvisno, kakšni se bomo dozdevali okolju. Torej ne zanemarjajte niti las.

Zdrav las je dobro zakoreninjen in ga je mogoče izpuliti samo s silo. Lasni koren obdaja lojnice, celice maščobe in živci, tu tvorijo tudi barvna telesa las. Ker so lasje tvorba kože, so tesno povezani z njeno presnovo. Če nastanejo v prehrani kože motnje, tudi lasje slabo rastejo. Zaradi pomanjkanja vitaminov in železa lasje izpadajo. Normalno je, da sčasoma izgubimo nešteto las, toda te lasje zdrav lasni koren nadomesti, kadar pa začne pre zgodaj izpadati še kratki lasje, je to znamenje, da so lasje bolni. Najbolj učinkovito sredstvo proti izpadanju las je prekrvitev kože na glavi in skrbna nega las. Če so začeli lasje nenadoma in močno izpadati, je treba k zdravniku, sicer pa si lahko pomagata tudi sami s temle receptom: vzemite enake dele ricinovega olja, črnega ruskega čaja in ruma, namažite lasišče in pustite učinkovati nekaj ur.

ŠČETKANJE SE OBRESTUJE

Vsakdanja nega las je prav tako nujna kakor čiščenje zob. Vsak dan jih je treba česati in krtačiti. S tem kožo masirate, jo prekrvite in odstranite škodljivi prah in umazanijo. Menda ni treba posebej poudariti, da morata biti glavnik in krtača zmerom popolnoma čista. Lasje živijo z nami. Odvisni so od tega, kako se počutimo, od funkcije organov in žlez. Lepi, zdravi lasje so že od nekdaj veljali za znamenje moči. Germani so si lase odrezali, če so bili v bitki premagani, Indijanci so sovražnike skalpirali, zvitja Dalila je Samsona oropala vse moči, ko mu je odrezala lase. Moderni človek ne verjame več pravljici, da so dolgi lasje znamenje posebne moči, nekaj pa je ostalo brezčasno, negovani lasje.

Najvišji zakon nege je in ostane: ščetkanje. Če pravimo, da je treba vsak dan stokrat s krtačo po laseh, je nemara slišati pretirano. Ko pa nam bodo lasje to čudovito gimnastiko povrnili z lepoto in leskom, bomo videli, da tistih pet minut truda zares ni bilo odveč.

PRAVILNA NEGA

Voda za umivanje las ne sme biti trda. Zaradi mila in trde vode postanejo lasje pusti in se radi cepijo, razen tega pa je take lase prav težko česati. Zato sperite lase vselej z vodo, ki ste ji dodali kisa ali limono, za plave lase pa anriko ali kamilični čaj.

Če bi radi odstranili prhljaj, poskusite s temle receptom: na liter vode dajte 4 čajne žličke soli ali pa masirajte glavo eno uro pred umivanjem z mlačnim olivnim ali ricinovim oljem, ki ste ga nanесли na glavo s kosom vate.

Če so lasje mastni, vtirite pred umivanjem vanje močan čaj iz kopriv, da bo lahko prodrl v lasne korenine. Ta čaj je priporočljiv tudi za zadnje izpiranje že umitih las. Prhljaj pa bo posebno hitro izginil, če boste pili nekaj tednov čaj iz kopriv. Odlično sredstvo za pranje las so rumenjaki. Jajca so sicer draga,

toda dva rumenjaka zadostujeta, zlasti če lasje najprej umijemo z milom, ki ne vsebuje alkalij.

Ste že odkrili prve sive lase? Zaradi tega si ne delajte sivih las, saj niso zmerom znamenje starosti, kako bi sicer imeli številni mladi ljudje sive lase! Če pa sivih las ne marate, pojdite pač k frizerju. Seveda k izkušenemu, ne barvajte las sami, da ne boste več pokvarili kakor popravili. Vsi lasje se ne dajo pobarvati enako dobro, razen tega pa je priporočljivo, da si pustimo lase barvati samo takrat, ko se dobro počutimo, ker lahko že nezadostna obolenja povzročijo, da lasje niso lepo pobarvani.

Pokukajmo v japonske lonce

Japonska kuharska umetnost je edinstvena na svetu. Nikjer na svetu ne poznajo toliko različnih začimb in nikjer ne jedo ribe tako sveže kot na Japonskem. Japonske namreč ribe živo prinašajo domov in jo polagajo surovo na mizo.

Japonska kuhinja izvira v svojem bistvu iz tradicionalne ceremonije pilja čaja. V tem leži tudi del njene skrivnosti, kajti japonska »Kuharica« je napisana z eno najtežjih pisav na svetu. Iz te zbirke receptov z Daljnega vzhoda izvira tudi »take noko ni tori« — kar pomeni piščanca na bambusovem ražnju.

Pri pripravljanju te jedi je treba razsekati na koščke 200 gramov surovega piščančevega mesa. To meso moramo najprej eno uro namakati v osminki litra riževega vina. Na ražnju iz bambusovega lesa nataknemo nato izmenično kos piščančevega mesa in kos jabolka. Vse malo posolimo in pečemo v 50 gramih vročega olja, dokler se meso ne zmehča. Riževino malo prekuhamo, denemo vanj malo moke in serviramo skupno s paradižnikom. Kot dodatek k tej originalni jedi serviramo nezačinjen skuhan riž in toplo riževino.

Za dodatek še recept za japonsko slaščico »alsukurimu no tempura«: iz sladoleda napravite kroglice, jih zavijte v beljak in moko ter vrzite vse v vročo maslo, tako da se na kroglah napravi skorja. Vse to morate seveda delati v največji naglici, da se vam sladoled ne raztopi v rokah. Ko ste kroglice vzeli iz masla, jih takoj servirajte s toplo čokoladno omako...

Temperatura kave

Znan pregovor pravi: dobra kava mora biti črna kot noč, sladka kot ljubezen in vroča kot pekel. To zadnjo ugotovitev je neki nizozemski strokovnjak za kavo znanstveno potrdil. Ugotovil je namreč, da pride aroma dobre kave najbolj do veljavne, če ima kava pred dodajanjem sladkorja temperaturo 74 stopinj, po dodajanju sladkorja pa 73 stopinj. Pri nižji ali višji temperaturi ima kava le osrednji okus. Razen tega jo je treba kolikor mogoče naglo popiti. Če pol ure po kuhanju izgubi okoli deset odstotkov prvotne arome, po eni uri 20 odstotkov, po treh urah pa 50 odstotkov. Čim hladnejša je kava, tem hitreje izgubi svoj prvotni okus.

dijski. Angleških je precej manj kot v Mandalayu. Po velikih trgovcih so verjetno ostala tudi lesena skladišča, ki jih je začel v novejših, suhih letih vegeti čas.

Na cesti je malo psov. Ti so nekam bolj rejeni kot tisti, ki sem jih srečaval doslej. Če jih primerjam z rangunkimi, so pravi buržuji. Med hišami in v senci košatih dreves so speljane poti, po katerih se z enakim dostojanstvom kot v Mandalayu prepelavajo iste liliputanske kočije.

Ob cerkvah, templjih in pagodah, ki pripovedujejo o raznim likem sestavu bamskega meščanstva, je najbolj zanimiva zlat pagoda. Ne toliko zaradi zlata, ki sem ga videl že preveč, da bi me prevzelo, kot zaradi nenavadne zvončaste oblike. Toka je, kot baročni zvonec z razvlečenim ročem. Za razliko od ostalih burmanskih pagod učinkuje nekam kupulasto. Njen masivni trup obkroža iz listov spleten rastlinski okrasek: zlat seveda. Okoli pagode so leseni samostani z obarvano rezbarijo na strehah in s spokojnim mirom, ki se iz centra za meditiranje plazi na livade samostana in pagode, na katerih govedo muli travo.

Tako kot svetlišča in napisi na trgovinah govorijo o čudni ljudski mešanici malega mesta tudi pokopališča: indijsko, muslimansko, židovsko, kačinsko, kitajsko in še neko, ki je bilo premalo zgovorno, da bi ga identificiral. Kitajsko je spet največje. Mrtvi meščani spokojno ležijo za mestom, ne glede na narodnost in vero. Ločijo se po napisih in nagrobnikih. Nekateri meščani, za časa svojega življenja verjetno premožni, gnijo v nezakopanih, sarkofagom podobnih kamnitih krstah, drugi pa, in teh je več, pod gomili poraslimi s travo. Nad temi krlinami ni dostikrat nobenih znakov: ali revščina, ali čas?

[Nadaljevanje sledi]

POKOL V CEZANJEVCIH

Z najbolj krvavimi črkami je zapisan v zgodovini Cezanjevec in sosednjih vasi 25. april 1944.

Dne 5. aprila 1944 je prišlo do spopada pri Jesenikovih, ko so tam Nemci odkrili bunker. Sledil je zadnji boj mladince Jan-ka Ribiča ml. v Vogričevcih. Dne 6. aprila je bil spopad pri Ribičevem mlinu v Cezanjevcih. Neenak boj z Nemci sta sprejela partizana Danijel Hojs-Ljubo in Franc Belšak-Maks. Belšak je v tem spopadu padel. Teden dni kasneje, 13. aprila, je prišlo do spopada v Veličanah. Padli so štirje partizani.

Večina prebivalcev Cezanjevec in okolice je podpirala partizane, saj je gnev proti nacistom naraščal iz meseca v mesec. To je okupator dobro čutil. Da bi ostrašil ljudstvo, je pripravil strašen pokol.

Dne 24. aprila je prišlo v pljuške zapore povelje, naj se večje število jetnikov pripravi za transport. Jetnike so tudi fotografirali. Med njimi so bile tudi tri tovarišice: Ribičeva, Filipičeva in Kavčičeva. Jetnike je obšla zla slutnja, saj je bilo znano, da so človeku, ki ga v zaporu slikajo, odmerjene le še kratke ure življenja.

Naslednjega dne, 25. aprila, so jetniki skozi špranje v vratih celic že zelo zgodaj zjutraj opazovali, kako Nemci gonijo zvezane ljudi na dvorišče. Tam so jih nakladali na kamione. Treh tovarišic ni bilo med njimi. Najbrž so ponoči dobili drugo povelje glede njihove usode.

Isti dan, prav tako zgodaj zjutraj, so Nemci in njihovi pomagači začeli v Cezanjevcih pripravljati vse potrebno za izvršitev pokola. Nekako ob tričetrt na pet je prišel k Ribičevim izdajalec, poslovodja trgovine Benko iz Cezanjevec. S seboj je pripeljal kakih dvajset pripadnikov nemške delovne službe. Pri Ribičevih sta bila le stari oče Janko Ribič in gospodinjka pomočnica Anica Šoštarčič. Ostali člani družine so že padli v boju ali pa so bili v zaporu, oziroma pri partizanih.

Izdajalec je surovo zahteval, naj Šoštarčeva pripravi izdaten zajtrk zanj in za pripadnike delovne službe. Toda Ribičeva hiša je bila že prej temeljito izropana. Zato je moral Šoštarčeva pod nadzorstvom stražarjev z nasajenimi bajoneti v naglici pomolžiti kravo v hlevu. Mleko so popili krvniški pomočniki.

Benko je Šoštarčevi z naslado pripovedoval, kako bodo pripeljali v Cezanjevce 50 talcev, med njimi tudi njeno sestro ter gospodinjjo Marijo Ribič, in jih postrelili pri mlinu — zato, da bodo ljudje videli, kako Nemci kaznujejo bandite in njihove pomočnike. Nato so odšli. Hišna vrata so za seboj zaprli ter prepovedali vsem izhod. Tudi v mlin in žago ni smel nihče. Vsakdo, ki se je približal, je moral nazaj. Benko pa je s pomočniki začel postavljal kole, na katere bi privezali talce med streljanjem.

Napočil je spomladanski dan, ki je pomenil za Cezanjevčane in okolico strašen udarec.

Iz Ljutomerja in drugih krajev je pridrvelo kakih 12 osebnih avtomobilov in avtobusov z esesovci, gestapovci, policisti in orožniki. Bilo jih je nad 200. Večina jih je bila krvniško razpoložena.

Okrog pol devetih sta se pripeljala dva kamiona z žrtvami. Talci so bili zvezani po dva in dva, tako da je bila vsaka misel na beg izključena. Žica se je zjedala jelnikom, že izmučenim in prelepenim v zapirih, v zapestja. Ob straneh kamionov so sedeli esesovci z nasajenimi bajoneti. Večina talcev so bili svojci prleških partizanov in aktivistov.

Talci so vedeli, kam jih vodijo. Vedeli so, da jih pot vodi v smrt in da gredo za svojim lastnim pogrebom. Največ je bilo med njimi domačinov, ki so poznali vsak najmanjši košček zemlje. Zdaj so se s pogledom poslavljali od ljubljene krajev. Gledali so svoje izpraznjene domove, ki so samevali po gričih in poljih.

Iz kamionov so talce vlačili skrajno surovo in neusmiljeno. Slovenski mesar je gotovo obzirnejši, ko vlačijo živino v klavnico...

Ko so jih spravili iz kamionov na tla, so talce razvezali in morali so se uvrstiti v

dve vrsti. Tako so jih znova prešteli in ugotovili, da jih je 25 in da torej med poljo ni nihče pobegnil. Vseposod je mrgolelo orožnikov, gestapovcev in esesovcev v popolni bojni opremi, kot bi jim grozil partizanski napad. Bajoneti so se bliskali. Civilistov ni bilo blizu, razen Benka in njegovih.

Nemci so zahtevali od talcev, da so morali strumno, uvrščeni kot vojaki, odkorakati v drvarnico. Tam so se morali sezuti in sleči. Morali so odložiti tudi listnice in ure.

V vrsto pred talci so se postavili esesovci in gestapovci. Talci so čakali. Potem so prvih pet odgnali na morišče in jih privezali h kolom. Treščila je prva salva. Mrliče so odvezali, da so padli na tla in obležali pri kolih.

Takoj ko so padli prvi talci, so pripeljali drugih pet in jim tako kot prvi petorici zavezal oči. Ob bosih nogah druge petorice so ležala trupla predhodnikov. Njihovi udje se še niso umirili. Mrzle noge na smrt čakajočih je grela kri tovarišev. Iz žrel nemškega orožja je spet zagrmelo. Druga petorica je padla in napravila ob krvavih drogovi prostor naslednjim petim.

Znova so treskale salve in posamezni strelci za liste, ki so bili slabo zadeti. Grmadila so se trupla...

Salve so lrgale ozračje in odmevale po Murskem polju in hribskih Prlekije. Kriki talcev so lrgali srce vaščanom, ki so poslušali tragedijo.

Ali je to tisti novi red, tista pravica in bogastvo, ki so o njem govorili hitlerjanski propagandisti, so se spraševali ljudje.

Še nekaj strelcev iz pištol in vseh 25 žrtev je obležalo negibnih.

Pri tej tragediji pa je bilo še bolj tragično naslednje: Ko je prenehalo streljanje, je prispela iz vasi vsa nasmejana poštna uslužbenka, domačinka Marla Nemec. Rokovala se je s krvniki ter očito kazala svoje zadovoljstvo. Povedala je, da je na pošto prispela brzjavka s poveljem, naj talcev ne ustrelijo. Ona pa je na lastno pest odlašala s sporočilom vojaškemu poveljstvu, dokler ni bilo vseh 25 žrtev usmrčenih...

Potem so Nemci pregledali zapuščino talcev ter si izbrali, kar je bilo komu všeč. Nato so sedli v avtobuse in osebne avtomobile in se odpeljali. Za stražo pri mrtvih talcih so ostali orožniki iz Križevca in Cezanjevec. Nemci namreč niso pustili, da bi domačini in sorodniki odpeljali trupla na domača pokopališča.

Izdajalec Benko pa je prisilil nekaj domačinov, da so na morišču izkopali skupen grob in pokopali mrliča. Trupla so zložili v dve vrsti, jih posuli z živim apnom in jih zagrebli. Nobenega cvetja ni bilo na grobu, le solze neprostovoljnih pogrebcev so ga zalivale.

Žene in deklice so se odele v črnino, ljudje so stiskali pesti. Še bolj kot prej so se strnili okoli partizanskih borcev.

[Borec, 1962/1]

RICHARD YORK

Joe in Ina Corbol sta pospravila svoje kovčke in izginila iz New Yorka. Odletela sta v Portorico. Joe je menil, da jim je treba umakniti izpred oči ljudem, ki se je bil dolžan.

Čez teden dni sta najela v bližini San Juana lepo in udobno hišico in sta sklenila, da se bosta za nekaj časa nastanila tukaj.

Joe, visok plavalca mož, je menil, da se bosta čez nekaj mesecev lahko mirne duše vrnila v New York, vendar se je grdo zmotil. Ko je prispel k njima Inin brat Ralph, okreten in zelo lep človek, ki je bil blaginjak v Joejevi igralnici, jima je bilo na podlagi njegovega pripovedovanja popolnoma jasno, da morata ostati v Portorico.

— Ostati? To je nemogoče. Denarja imamo samo za dva meseca!

Pristopil je k oknu in gledal dol na plažo, kjer se je Ina, lepa, vitka, sončila v rumeni kopalni obleki. Barva kopalne obleke je bila za odtonek svetlejša od njenih las. Joeja je motil možiki, ki je ležal zraven nje, prav tisti krepki možakar, ki je bil včeraj nekaj ur v njeni družbi.

Joe ni bil ljubosumen, samo jezen. Zato je stopil v hišo in si nalil čašo ruma. Nato je

sedel, dvignil noge na mizo in se zamislil. Ko je Ina čez pol ure stopila v sobo, ga je zalotila v istem položaju.

— Kdo je ta tip! — jo je vprašal Joe. — Mož, ki se čuti osamljenega in se hoče malo pogovarjati, — je dejala Ina in pristavila: — Slikar, Norvežan, ime mu je Hans Brunner.

— Kaj za vruga išče Norvežan na portoriški plaži?

— Počakati hoče na tanker, ki bi ga odpeljal na Trinidad. Tam se namerava nastaniti kot puščavnik in slikati.

— Smešno je, da se nate prilepijo vsi, ki se čutijo osamljene.

— Nehaj, Joe, — ga je prekinila Ina jezo, — dovolj mi je že razgovorov z Ralphom in s teboj. Kaj je slabega na tem, če želim včasih še s kom drugim pokramljati? Sicer pa mi je ta fant dal idejo. Kako bi bilo, če bi se tudi mi preselili na Trinidad? Veš, da nimamo niti dva tisoč dolarjev. Samo tisoč osem sto...

Joe je mračno molčal. — Če bi si lahko kje kaj izposodili... — je pričela Ina, toda Joe je na te njene besede izbruhnil v smeh.

— Na kaj? Na zavarovalnico?

Zivljenjsko zavarovanje je bila stvar, o kateri Joe ni mogel mirno govoriti. Bil je zavarovan na visok znesek — tri sto tisoč dolarjev, ampak na polico ni mogel dvigniti posojila.

Ina je izpila svoj rum do dna in odšla v kuhinjo.

Joeju je glava bučala od težkih misli, vse pa so se sukale okoli vprašanja, kako bi se izmazal iz denarne zadrege. Slednjič se mu je porodila misel, ki ga je najprej preplašila, nato osvojila in končno navdušila.

Čez nekaj dni je rekel pri kosilu Ralphu in Ini:

— Pravzaprav bi lahko prišli do zavarovalnice, le zavarovalnico je treba prepričati, da sem mrtev.

Ina je izpustila žlico in vzkliknila:

— Kaj takega!

— Nikar tako, draga moja, — je nadaljeval Joe in si prižgal cigareto. Recimo, da je nekdo umrl, ti, Ina, pa trdiš, da je to tvoj mož. Nato dobiš osmrtnico, z njo pa dvigneš zavarovalnino, ker se polica glasi na tvoje ime. — Obmolknil je in nadaljeval: — Ali ti je ta tvoj Norvežan kaj pripovedoval o svoji družini... prijateljih?

— Nima bližnjih sorodnikov, — je dejala na tiho. — Svojim prijateljem pa je dejal, da gre na neki osamljeni otok slikat.

— No potem je zadeva še enostavnejša, — je povzel Joe. — Stavim, da bo ta Brunner zapel od veselja, če mu boš predlagala, da bi čez nedeljo odšla v kakšno bližnjo vas. Tam bi se v hotelu lahko prijavila kot zakonski par Corbol, Ina in Joe Corbol, razumeš?

— Joe, prosim te!

— Če se zvečer, preden gresta spat, na primer zgodi, da bi on pri plavanju utonil, potem bi ti lahko drugi dan nekoga poslala po Ralphu... Samo ne pozabi, da moraš dobiti živčni napad zaradi njegove smrti, — je pristavil.

Ina je bila blede kot smrt.

— Ralph bi takoj prišel in identificiral truplo, — je nadaljeval Joe. — V vasi La Playa de Securo na primer nihče ne pozna niti tebe niti tvojega moža. Pokopala bi ga lepo v Portorico, nato pa bi z zlomljenim srcem odpotovala v New York in dvignila zavarovalnino. Seveda ne boš ostala v New Yorku. Počakala boš šest tednov po pogrebu in nato se dobiva na primer v Caracasu. Tri sto tisoč dolarjev nama bi omogočilo brezskrbno življenje...

Vsak strup ne deluje naglo, včasih je treba čakati. Tako je bilo tudi z Ino. Dva dni je bila razburjena, tretjega dne pa je visoki zne-

je prečital reportažo o ženi nekega inženirja v Maracaibu. Ona in njen mož sta imela skupen tekoči račun v banki, ona pa je lepega dne dvignila ves denar in pobegnila z nekim glasbenikom.

Ta reportaža je vzbudila v njem strašno misel. Sum ga je pričel tako mučiti, da vso noč ni zatisnil očesa. Kaj če sta Ralph in Ina sklenila, da ga obdržita zase in pobegneta? Kaj bi lahko Joe napravil? Bil je mrtev, mrtev pred zakonom. Če bi primer prijavil policiji, bi s tem obtožil samega sebe zaradi umora.

Ne, Ina ni sposobna, da bi storila kaj takega. Zamuda ima prav gotovo kak drug razlog. Morda ni mogla dobiti sedeža v letalu? Ali je zbolela? Minevali so dnevi in Joe je postajal vedno bolj vznemirjen. Vedel je, da je Ina nameravala v New Yorku stanovati v hotelu Beltham. Po dveh tednih mučnega čakanja je naročil telefonski razgovor s tem hotelom.

— Gospa Carbol? — je slišal odgovor iz New Yorka. — Gospa je odpotovala pred dvema tednoma.

— Kam? — je vprašal Joe brezumno.

— Ne vemo. Verjetno v tujino.

Drhteč, ves moker od znoja, je Joe odložil slušalko. Nato se je vrnil v svojo sobo v hotelu »Ortego« in legel. Osemindeset ur ni mogel niti spati niti jesti. Samo od časa do časa je zahteval, naj mu prinesejo v sobo whiskyja. Čim več je pil, tem bolj ga je obvladovala jeza.

Mar bo res pustil Ralphu in Ino, da ga iz-

AFORIZMI

● Pesnik stavi vedno na dobre ga konja. Nikoli pa na pegaza.

○

● Optimizem in pesimizem se razlikujeta samo v datumu konca sveta.

○

● Seno diši zaljublencem drugače kot konjem.

○

● Življenje je zelo nezdravo: kdor živi, umre.

igrata? Zase se mu ni treba bati. Lahko se je skril kamor koli in si poiskal delo. Ampak ali bo mirno prenašal misel, da njegova žena in vsak uživata v tolikšnem denarju, ki do njega ne bi brez njega nikoli prišla?

Po dveh dneh, prebitih ob pijači, se je odločil. Neobrit, na pol oblečen se je odmajal k mizi in napisal dolgo pismo newyorški policiji. Pismo brez podpisa.

V njem je natanko opisal, kako sta Ina Corbol in Ralph Warden prišla do zavarovalnice. Če policija dvomi, naj izkoplje dozdevnega Joea Corbola in naj si ga ogleda nekdo, ki je dobro poznal Joea, pa se bodo prepričali o resničnosti njegovih navedb. To pismo je izročil hotelskemu kurirju, da ga pošlje z letalom v New York.

Nato je trdno in mirno zaspal, prvič po tolikih dneh. Ko se je prebudil, se je zadovoljno smehljaj, ker je zdaj vedel, da sta Ina in Ralph v past. Zanesel se je na newyorško policijo da ju bo brž aretirala.

V trenutku, ko se je naslednjega dne pripravljaj, da bi odpotoval iz Caracasa, mu je hotelski kurir prinesel pismo, ki je prispelo z letalom. Bilo je iz Acapulca v Mehiki, pisala pa ga je Ina. Pismo se je glasilo:

»Dragi Joe, vem, da si nemiren, ker se tako dolgo nisem oglašila. Razlog je bil v tem, ker sem čutila, da so ljudje v zavarovalnici nekaj zasumili in me pričeli opazovati. V New Yorku sem bila prepričana, da kontrolirajo najine razgovore in pošto. Zaradi tega si nisem upala stopiti s Teboj v zvezo. Teden dni sem bila v letalu, da bi se izmaknila tej neprestani nevarnosti. Toda tudi tu naju je cele tri tedne spremljal neki starejši mali možiček in zdaj je slednjič izginil. Tu bova počakala še teden dni, nato pa se bova sestala s Teboj. Jutri Ti bom preko Ralpha poslala dva tisoč dolarjev, da ne boš brez denarja. Ne delaj si preglavic, če bo to trajalo še kakšen teden...«

Joe je bil mrtvaško blede, ko je izpustil pismo iz rok. Zavedel se je, da je newyorška policija Ino in Ralphu morda že aretirala, ker jo je zavarovalnica opozorila nanju. Zavedel se je tudi, kaj je njegovo pismo pomenilo ne samo za usodo dveh ljudi, ampak tudi zanj.

Ni minilo pol ure, ko se je Joe Corbol povzpela na teraso hotela »Ortego«, kjer so se gostje sončili v kopalnih oblekah. Terasa je bila v sedmem nadstropju.

Zvonovi v Caracasu so odbili dvanajsto, ko se je krepka roka pustila na Joeovo ramo ravno v trenutku, ko je hotel skočiti preko ograje.

Anonimno pismo

sek zadušil glas vesti. Zato so se v četrtek vsi trije odpeljali v Playa de Securo in si ogledali obalo. Tu so napravili podroben načrt...

●

Dva dni pozneje je bil prvi del Joejevega plana izveden. Ralph in Ina sta na vidiz mirna, toda zelo blede, odpotovala v New York, Joe Corbol pa je sedel v letalo in se odpeljal v Venezuelo. Medtem je sliko v Brunnerjevem potnem listu zamenjal s svojo, osebni opis pa se je tako skoraj ujema z njegovim.

Čas je počasi mineval, od Ine pa ni bilo nobenega glasu razen brzjavke z vsebino: »Vse v redu, Joe«, kar je bilo dogovorjeno geslo, da je zavarovalnina izplačana. Ko je prejel to brzjavko, je Joe mnogo pil na terasi pred hotelom. Moral je potrpežljivo čakati. Šestnajstega bo prispela Ina v Caracas in vse bo v najlepšem redu.

Šestnajstega zjutraj je odšel na letališče, da bi pričakal letalo iz New Yorka. Ves dan je prebil na letališču toda Ine ni bilo.

Minilo so še trije dnevi in Joeja je obsedel paničen strah. Skrbno je prebiral časnike v strahu, da ne bi našel v njih vesti o letalski nesreči. Takšne vesti sicer ni prečital, zato pa

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinja — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pastro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 25. 4.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Majhen jutranji koncert — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Osojski meni, pripovedka — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Veseli konec tedna z glasbo — 18.25 Ljudske pesmi — 20.15 Orkestrski koncert.

Nedelja, 26. 4.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.15 Popevke od večeraj — 11.00 Dunajski zbor z glasbo — 12.45 Gladališko gledalo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Veselo petje, veselo igranje — 19.00 Šport — 19.45 Zabavna oddaja — 20.10 K 90. obletnici Karla Krausa — 21.20 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 27. 4.: 8.00 Domovinski spisi — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 In kaj menite vi? Vsakodnevni problemi — 20.30 Koroška lovsko ura — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 28. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert v kavarni — 18.15 Iz prve roke — 18.25 Če mene vprašate — 20.15 In to so naša krila, slušna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 29. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Zima je minila — 15.45 Predstavljam vam: Mladi talenti igrajo — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Godba na pihala — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 30. 4.: 8.00 Majhen jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji: Helmut Scharf — 16.00 Jazz — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Radijska igra — 21.45 Ljudske pesmi.

Petek, 1. 5.: 7.00 Jutranji koncert — 8.05 Veseli začetek — 9.05 Hitri ritmi — 11.00 Prvi maj — 11.10 Pomladanske pesmi — 11.30 Operetni koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroška ura — 17.05 Plesna glasba ob petih — 20.10 Radijska igra.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 25. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Veseli konec tedna z glasbo — 9.00 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Pa-

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

riški ABC — 14.25 Melodije od nekdanj — 15.15 Ljubzen od nekdanj — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Popevke od večeraj — 17.10 Iz parlamenta — 18.00 Vsaka stvar ima dva strani — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.15 Avstrijska Hit-parada — 21.45 Šport.

Nedelja, 26. 4.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Glasbena mešanica — 11.00 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dunaj, mesto mojih sanj — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.45 Lovske pesmi in viže — 16.00 Srednjeveška plesna glasba — 16.15 Glasba iz vsega sveta — 18.25 Nazaj v žolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.10 O raznih zvezdah.

Ponedeljek, 27. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Lepe melodije — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 „Boris Godunov“, glasbena ljudska drama.

Torek, 28. 4.: 8.20 Pri tebi je vedno lepo — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Znani orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba Norberta Pawlickega — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 20.30 Valčki iz operel — 21.40 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 29. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Zdravniška mesečna oddaja — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Orkestrska glasba — 16.00 Povsod komedija — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halal Tenagerji! — 20.15 Vseh devet — 21.40 Popravi kar drugi zagrešijo.

Četrtek, 30. 4.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Zabavna glasba — 14.15 Znani orkestri — 14.35 Dalmatinske sanje — 15.30 Zabavna glasba avstrijskih komponistov — 16.00 Človeške stvari — 17.40 Oddaja za žene — 19.30 Zveneča platno — 20.00 Pozor! Snemanje — 21.00 Tema števila 1: znanost.

Petek, 1. 5.: 7.15 Godba na pihala — 8.05 Zabavna oddaja — 9.00 Operni koncert — 10.00 Glasbena mešanica — 12.15 Jutranja zarja v Alabami — 14.10 Ljudska glasba — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.30 Tako se poje in igra v Tiroli — 16.00 Zborovski koncert — 16.30 Pesmi dela — 18.00 Prelepi maj — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 20.35 Mojstri Grand opere — 21.30 Z glasbo v čarovnem gozdu.

RADIO LJUBLJANA

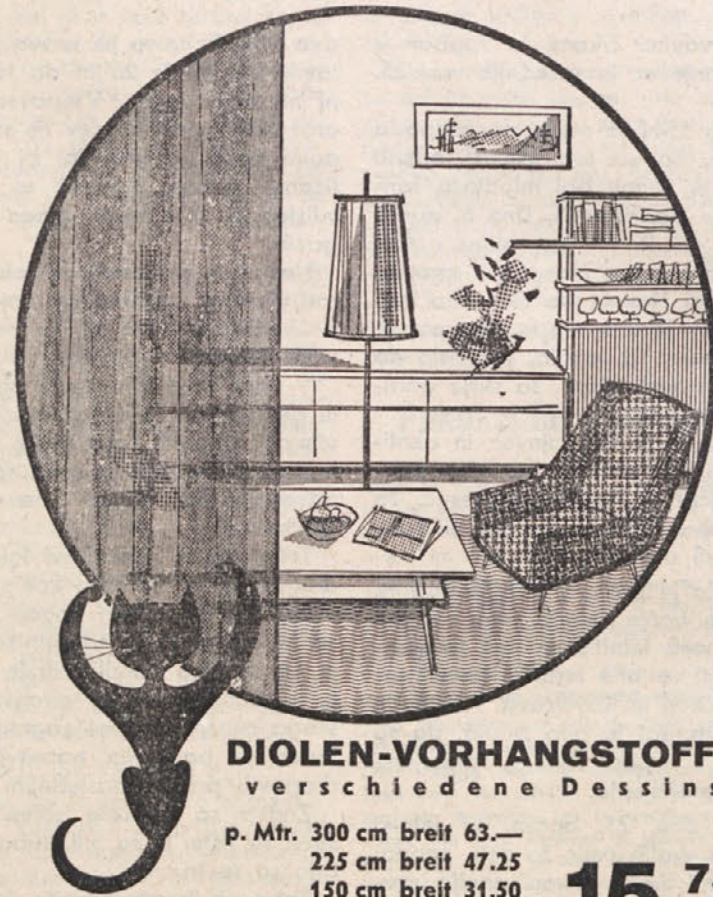
Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 25. 4.: 6.10 Napotki za turiste — 8.05 Vedre melodije za konec tedna — 9.25 Slovenski skladatelji mladini — 9.45 Madžarska zabavna glasba — 10.15 Domače viže — 13.05 Zabavna glasba — 12.25 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 V pričakovanju 1. maja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 5 pesmijo in plesom čestitamo k delavskemu prazniku — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Recitali znamenitih pevcev — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Matineja narodno zabavne glasbe v Trbovljah — 21.00 Sobotni ples.

Für jedes Fenster Diolen-Gardinen einfach ideal!

DIOLEN-VORHANGSTOFFE
verschiedene Dessins

p. Mtr. 300 cm breit 63.—
225 cm breit 47.25
150 cm breit 31.50
75 cm breit

15.75

GÖCKAUFHAUS forum
KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE 37

Nedelja, 26. 4.: 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 9.00 Mladinska radijska igra — 8.30 Poje bolgarski mladinski zbor „Bodra Smajana“ — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnilni, tovariši — 11.50 Orkester Alfred Scholz — 12.05 Voščila — 13.30 Za naša vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 „Glasba ne pozna meja“ — 15.05 „Danes popoldne“ — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Skozi borbo v svoboda — 22.10 Zvočna palela.

Ponedeljek, 27. 4.: 8.05 Tone Absec igra na harmoniko — 8.25 V tričetrtinskem taktu — 8.55 Za mlade radovedneže — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Slovenski pevci zabavne glasbe — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Glasbena križanka — 19.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Venec glasbenih čestitk — 18.45 Narava in človek — 20.00 Simfonični koncert orkestra Akademije za glasbo — 20.45 Glasbena panorama — 21.35 Glasba na pihala.

Torek, 28. 4.: 8.05 Češkoslovaška zabavna glasba — 8.35 Med domačimi vizarji — 9.25 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 10.15 Plesni orkestri z zbori — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Z lepimi željami za 1. maj — 13.30 Iz baleta „Čajna punčka“ — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torki nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Godala v ritmu — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Zborovski skladbe Marka Tajčeviča — 20.20 Radijska igra.

Sreda, 29. 4.: 8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Prvomajski pozdrav — 10.15 Majhen koncert Slovenskega okleta — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Zvočni mozaik — 13.30 Koncertne pesmi in plesi z vzhoda in juga — 14.35 Sovjetska zabavna glasba — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 17.05 Chopin, skladatelj — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Mojstri orkestrske igre — 18.05 Ljudski parlament — 20.00 Zvočna panorama.

Četrtek, 30. 4.: 8.05 Z opernih in koncertnih odrov — 9.25 Glasbena darilo za 1. maj — 10.15 Godba na pihala — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Pisana zmes slovenskih napevov — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 17.05 Laha glasba — 18.00 Zelje in pozdravi — 18.30 „Dan današnji“ — 20.00 Slavnostni zvoki na predvečer praznika — 20.30 V četrtek zvečer — 21.00 „Gostje iz Vojvodine“ — 21.45 Vedra glasba.

Petek, 1. 5.: 8.00 Prenos prvomajske parade — 12.05 Čestitke ob prazniku dela — 13.30 Iz narodno-zabavne matineje v Velenju — 14.15 Popolnarni popoldanski koncert — 15.05 Zabavna glasba vzhodnih dežel — 17.05 Prenos prvomajskih športnih prireditev — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Iz naših studijev v zadnjem letu — 21.00 „Človek“ — 21.30 Lepe melodije.

TELEVIZIJA

Sobota, 25. 4.: 15.00 Za mladino: Kaj lahko postanem — 15.30 Za družino — 18.30 Kaj vidimo novega? — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Moj prijatelj Jack, komedija — 21.05 Stari hotel: „Američanka“.

Nedelja, 26. 4.: 17.00 Za otroke: Pravljica — 18.00 Svet mladine — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimivo vas bo — 19.30 Družina Leitner — 20.00 Poročila — 20.15 Sebastian Kneipp, življenjepis — 22.05 Kurt Leimer.

Ponedeljek, 27. 4.: 19.00 Šport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Glasbeni mojster, komedija — 21.05 Športno omizje.

Torek, 28. 4.: 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Cuda živalskega sveta — 21.00 Tedenska plača v diamantih.

Sreda, 29. 4.: 11.00 „Gozd“ — 17.00 Listamo v slikanici — 17.25 Raj Karlu — 17.40 Za družino — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Cuda živalskega sveta — 21.00 Tedenska plača v diamantih.

Četrtek, 30. 4.: 12.00 Kaj lahko postanem — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 „Skopuh“.

Petek, 1. 5.: 17.00 Za otroke — 17.50 Film o kanadskih iskalcih zlata — 18.00 Mestni pogovori — 20.15 Instrumentalni koledar — 20.30 Odgovorni, televizijska igra.

66. mednarodni velesejem v Zagrebu

Predjšnjo soboto je bil v Zagrebu odprt 66. mednarodni velesejem, ki je znatno večji od lanskega. Na približno 44.000 kvadratnih metrih razstavnega prostora razstavlja 496 domačin in 394 tujih podjetij iz 21 držav, torej skupno 890 razstavljalcev, medtem ko jih je bilo lani le 582.

Zagrebski sejem nudi lep pregled razvoja jugoslovanskega gospodarstva ter blagovne izmenjave s tujino. Razstava tkanin zajema več kot dva paviljona, pohištvo je nameščeno kar v treh paviljoni, živilski proizvodi so razstavljeni na površini 11.000 kvadratnih metrov, največji paviljon (12.000 kvadratnih metrov) pa je namenjen industrijski proizvodnji široke potrošnje. V enem izmed številnih paviljonov je pravi sejem plastike, poseben paviljon pa je posvečen tudi embalaži. Tudi letos je na sejm Revija sodobnega oblačenja, ki nudi najnovejše modele za moške, ženske in seveda tudi za otroke. Sploh pa letošnji zagrebski velesejem potrjuje velik napredek, ki ga je v zadnjih letih napravila Jugoslavija glede preskrbe z blagom za široko potrošnjo, in sicer tako glede izbire kakor tudi glede kakovosti proizvodov. Podjetja se zavedajo, da postajajo kupci vedno bolj izbirični in da jim je treba v vsakem pogledu ustreči ter upoštevati njihov okus.

Velika udeležba inozemskih razstavljalcev pa kaže, da zavzema zagrebski velesejem važno mesto kot posredovalec mednarodne trgovine in da Jugoslavija uspešno navezuje gospodarske stike z državami širom po svetu.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige — okno v svet

- France Planina: **SLOVENIJA IN NJENI KRAJI**, opis krajev Slovenije in njihovih geografskih, zgodovinskih in kulturnih znamenitosti, 256 str. in 32 strani slikovnih prilog ter zemljevid Slovenije, br. 20 šil.
- **SLOVENIJA**, avtomobilsko-turistični priročnik, 400 str. il. in zemljevidi, br. 20 šil.
- R. Badjura: **JUGOSLOVANSKE ALPE — SLOVENIJA**, praktični vodič za planince in izletnike (v hrvaščini), 514 str. ilustr. in zemljevidi, kart. 29 šil.
- France Planina: **DOMOVINA JUGOSLAVIJA**, pregled važnejših krajev ter opis njihovih lepote in zanimivosti, 248 str., il. in zemljevid Jugoslavije, br. 20 šil.
- Dr. Aleš Bebler: **POTOVANJE PO SONČNIH DEŽELAH**, potopisi iz Afrike, Azije in Latinske Amerike, 288 str. slik. priloge, pl. 28 šil.
- Harold Forster: **CVETOČI LOTOS**, razgled po Javi, 320 str., slik. priloge, pl. 65 šil.
- Pierre in Renee Gosset: **VZNEMIRLJIVA AZIJA**, potopisi z Bližnjega, Srednjega in Daljnega vzhoda, 284 str. pl. 76 šil.
- Thomas R. Henry: **BELI KONTINENT**, potopis z Antarktike, 156 str., slik. priloge, ppl. 18 šil.
- Bruce Hutchison: **KANADA**, opis današnjega življenja od Nove Fundlandije do Britanske Kolumbije, 332 str., slik. priloge, kart. 91 šil.
- Jahnheinz Jahn: **SKOZI AFRIŠKA VRATA**, zapiski s potovanja po Zahodni Afriki, 276 str. kart. 56 šil.
- Jože Javoršek: **OKUS SVETA**, vtisi s potovanja po Afriki, Aziji in Ameriki, 160 str. br. 28 šil.
- Tibor Mende: **BURMA SREDI DVEH SVETOV**, današnji problemi azijske države, 236 str., slik. priloge, ppl. 22 šil.
- Ralf Oppenheim: **TUJEC V INDIJI**, zapiski iz današnje Indije, 202 str., slik. priloge, kart. 71 šil.
- Tibor Sekelj: **NEPAL ODPIRA VRATA**, vtisi iz skrivnostne države, 212 str., slik. priloge, ppl. 55 šil.
- Cousleau-Dumas: **SVET TIŠINE**, opis skrivnosti podmorskega sveta, 132 str., slik. priloge, pl. 28 šil.
- Evgen Lovšin: **V TRIGLAVU IN NIEGOVI SOSEŠČINI**, opis človeka in gore v Julijskih Alpah, 340 str., slik. priloge, ppl. 32 šil.
- Chevalley-Dieter-Lambert: **VZPONI V EVERESTU**, zapiski o ekspedicijah na najvišjo goro sveta, 280 str., slik. priloge, ppl. 60 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse